

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,

ahova a lap szétküldésére vonat-
kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél íven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfizé-
sések és hirdetési díjak küldendők.

FEJES ISTVÁN.

1835—1913.

Már az ősszel is bús híreket olvastunk hanyatlásáról, nehéz, sorvasztó betegségéről, de még legalább biztatott a hozzá közel álló szerető szíveknek a reménykedése és tudtuk, hogy ha küzdködik is, de még meg van az élet, még él a nagy magyar református egyház egyik hű fia.

Most azonban már teljes vigasztalanságában előttünk áll a rideg valóság, jön Újhelyről, Patakról a szomorú hír és mindenfelől ekhóznak rá a magyar szívek: szomorú kettős gyászjelentő, harangok ére-nyelve, fekete zászlók jelbeszéde, a lapok értesítései azt beszélnek, nagymessze hirdetik, hogy Fejes István, a tiszáninneri kerület püspöke nincs többé, elhunyt életének 76-ik esztendejében, püspökségének harmadik éve után. (Eröss is 3 évig volt püspök.)

A halál, a nagy rendező és szereposztó ezt a kiesiny szót írta neve után: fuit.

„Volt és nincs!” így mondja ezt a nagyról, a nemesről is a föld porát taposó és a földhöz ragadt hétköznapi beszéd. „Volt és lesz!” így írja ezt könyvébe minden nagyról és nemesről Klio és így hiszi ezt elaludt kedveseiről a hit.

Így hirdetjük és tanítjuk ezt mi is Fejes Istvánnak, a tiszáninneri egyházkerület elhunyt püspökének, a volt tanárnak, lelkésznek, nagy szónoknak, édes szavú költőnek, sok és nagy terveket forgatott, sok és nagy dolgokban forgolódott hatalmasnak, a sokszor megesalódott s most a minden élők útján elment református keresztyén embertársunknak koporsója és bús sírhantja felett.

Fejes István volt. Magának is, családjának is, még a múzsáknak is, de leginkább a köznek, a tiszáninneri egyházkerületnek, a pataki főiskolának és annak a derékben lehanyaglott liberális theologiai irányynak, mely a tudománnyal, az irodalommal, az alkotmányos szabadsággal többlet törődött, mint a theológiával magával. De nem panaszlunk. A Fejes István szép magas korban, nagy, ritka megtiszteltetések után való elhunytja nem alkalmas erre. Fejes Istvánnal mi akár kiváló és sokoldalú tehetségeit: tanár, pap, szónok, költő, hazafi és kormányzó voltát, akár pályáját és pálmáját nézzük, csak büszkélkedhetünk.

Büszkén állunk frissen hantolt sírja mellett is, melyre az öt kerület és az országos elismerés virágait raktuk. Büszkén állunk, de szemünkben fájó köny esillog, szavunk remeg és búsan sóhajtjuk: béke poraira!

Az anyák nyugdíja.

Az Egyesült Államok túlnyomóan protestáns vallású lakosságának humánus közérzése, gyakorlati keresztyén felfogása ismét egy olyan nagyszerű eszmét pendített meg és valósított is meg már az Unio egyes államaiban, amely eszme minden bizonynya! hódító körutat fog tenni az egész világon és míg egyfelől igazolni fogja a Krisztus Evangéliumának társadalmat és az államot nemes alapokra fektetni képes hatalmát, másfelől kibeszélhetlen áldás forrásává válik a társadalomra, államra, egyházra és végül az intézmény jótéteményeit közvetlenül élvezők részére.

Arról van ugyanis szó, hogy Illinois állam egyik törvényhozója, Neil Henriknek kezdeményezésére nevezett államban pár hónappal ezelőtt életbe léptették azt az állami intézményt, mely a férjeiktől megfosztott, gyermekekkel bíró özvegy anyákat rendszeres segéllyel, havi nyugdíjjal látja el az állam pénztárából azon célból, hogy a kenyérkereső férj nélkül maradt anyák ne legyenek kénytelenek gyermekeiktől megválni, gyermekeiket árvaházban, vagy hasonló intézmények falai közé helyezni, hanem továbbra is megtarthassák anyai szeretetök örökös gondviselése alatt az ő magzatjaikat.

A ker. társadalomnak amily humánus, épen olyan praktikus gondolata nyer megvalósulást „az anyák nyugdíjazása” által, amint ezt a törvényt elnevezték. A törvényhozás, midőn az eszmét magáévá tette, önkéntelenül meghódolt a Krisztus evangéliuma előtt, mely 2000 év óta hirdeti a szeretet örökérvényű

szent parancsolatját és tanítja az emberiséget a legmagasztosabb hivatás, az anyai tiszt előtt való meghódulásra. A nagyszerű gondolat, felszabadítani az anyákat a paizsos férfival való viaskodás szükségessége alól és oly helyzetbe juttatni őket, hogy anyasági tisztekből kifolyó kötelemeiknek élhessenek egyedül: e gondolat csak keresztyén szívben fogamzhatott meg és az eszme gyakorlati megvalósítása csakis az irgalmasságra könyörülő szeretet nagy parancsolatját teljes mivoltában átérző olyan keresztyén társadalomban, minővel dicsekedhetik a művelt és előrehaladott Amerika, eszközölhető.

De a gondolat egyszerűségében is oly felemelő, gyakorlati alkalmazásában pedig oly sok előnyökkel magában foglaló, hogy a legkisebb kétség sem lehet afelől, hogy már csak pusztán takarékosági szempontból is, annak elfogadása elő nem fognak elzárkózni az európai államok sem. Mert eltekintve minden etikai vonatkozástól, mellyel az állam, a társadalom tartozik a legszentebb tisztet betöltő anyák iránt, továbbá attól az eminens érdektől, mely az apa nélkül maradt gyermekek jövőjének irányítását illeti, kétségtelen előttünk, hogy az anyák nyugdíjának életbe léptetésével az ú. n. közjótékonyági intézmények egy részére lekötött anyagi erők felszabadulnak, a befektetések, hozzájárulások feleslegessé válnak, mert hisz alig képzelhető az az eset, hogy bármely anya is inkább idegen helyre adná gyermekét ezután, midőn mód és alkalom adatik neki arra, hogy anyai szeretetének védőszárnyai alatt megtarthassa és aránylag kevés gond mellett maga nevelhesse saját gyermekét.

TÁRCZA.

Tanárországbán.

— A debreceni tanári körben felolvasta :
Révész Lajos. —

4. Erdők' hegyek' tájak.

Országunk erdőit, hegyeit, tájait szeretném most illendően rajzolni, csak hogy homerosi erő kellene e vállalatához. Igaz, — ha hivatlanul és méltatlanul is, — voltam magam is néhányszor Homeros asztala körül; ámde onnan Arany módjára egy kis élet-édesítő csemegét sem hozhattam „Fiamnak”, mert az élelmes Aischylos rég összeszedegette még a morszákat is és görög drámákat csinált belőlök. Így hát magam, saját gyarló erőmmel látok a munkához.

Dús erdők borítják Tanárország földjét; de az erdőkben fenyőt hiába is keresnénk. Nézzük csak a fenyőszálat s azonnal látni fogjuk, hogy más talaj, más környezet kell annak. Fejénél üres, csupasz a fenyő; dereka puha, laza, gyökerei gyérek, tehát alaptalan fa. Ágai nincsenek, mert legkisebb hajtása is felfele, a magasba törekszik. És végül, bármilyen imponáló is a fenyves, körötte csak némaság, hidegség; alatta pedig a magasból lehullatgatott levelektől síkossá lett talajon csak kigyók csúszhatnak biztosan. *Rangkeresés, kapaszkodás, jeljele törtetés nem lehet anári tulajdonság!* Más is hát e föld erdeje. Egyen-

letes, szép növésű fák, erős derékkal, oldalt terjedő, barátságosan egymásba fonódó ágakkal, üde, zöld lombokkal. Köröskörül élet és madárdal, kedély és kedves harmonia. Ez az erdő, az ilyen fa fejezi ki — nem a közmondásos modortalanságot, szegletességet, ügyetlen éhletlenséget, hanem — a nemes egyenlőséget, finom, de nem mesterkelt szerénységet, jogos és köteles, de soha sem túlzott önértetet, az egymást barátságosan támogató élethivatást.

Hegyeink enyhék és szelídek; mert a tanári szem előtt minden tájéknak nyitva kell lenni, hogy korlátoltság és elfogultság nélkül tisztán elláthassunk „előre és hátra”, nem csak a tudományok világába, hanem a remekül kifőzött diákfurfangok — elejére, s a meghatóan előadott mentegetőzések — háta megé is. De viszont elég magasak e hegyek arra, hogy bepillantassunk róluk úgy a mellettünk elrohanó események legbelsőbb okaiba, mint a ránk bízott ifjú lelkeknek gondatlanságból előre nem jelzett eredményeibe, vagy oktalanságból óvatosan rejtegetett gyengeségeibe, esetleg: bűneibe. Igen, mert a nevelésnek, a tanításnak fontos kelléke: *az ember- és világismeret.*

Regényes tájaink nem nagy számmal vannak; mert hiszen a tanári pálya szürke és egyforma. De mégis akad országunkban is egy-két regényes pont. Itt egy óriási vízesés hömpölygeti hullámait hatalmas sziklafalak között. Ezek a hullámok viszik, forgatják magukkal azt a magyar tanárt, aki a lapok közlése szerint főszolgabíróból tanár, tanárból pincér lett, most pedig Afrikába ment — francia legionáriusnak.

Aztán meg kevés bizonyításra szorul az is, hogy még a leggondosabb árvaházi vagy szeretet-intézményi nevelés is kevésbé pótolhatja az anya nevelés gyöngédségét, odaadását.

Bár az árvaházakat is a könyörülő szeretet hozta létre, mindazonáltal ezen intézmények, még ha közvetlen az egyház felügyelete alatt állanak is, sokszor nem érik el kitűzött céljukat, mint állami intézmények pedig teljesen nélkülözik a szeretet melegségét. A sors mostohasága folytatódik hát bennök azon anyákkal szemben, kik férjeiket elvesztvén, gyermekeikről is kénytelenek lemondani csupán azért, mert nem képesek azok számára a mindennapi kenyeret és tisztességes ruházatot megkeresni.

Az állam protectorátussága alatt álló és az állam által finanszírozott ezen charitatív intézménynek intenciója tehát kettős: egyfelől felszabadítani az anyákat azon kétségbeesítő dilemma alternatívájának választása alól, hogy gyermekeiket vagy nyomorban neveljék fel, vagy átadják azokat rideg intézeteknek; másfelől pedig a pótolhatatlan anyai nevelés folytonosságát biztosítani az apátlan gyermekek részére.

Indirekte azonban az állam és társadalom azt a harmadik célt is eléri, hogy feleslegessé válik jórésben a roppant költséggel fentartott árvaházak és gyermekmenhelyekre való további áldozathozatal.

S míg a jelen viszonyok között az állami hozzájárulás kétharmada a szereteti és jótékonyági intézmények adminisztrációs költségeire megyen, addig az anyák nyugdíjazására, illetve segélyezésére szükségeltető összegnek állami adó alakjában való beszedés, a célzott helyre juttat minden fillért.

A szóban forgó törvénynek szövege egyébként, amint azt mintegy 15 állam törvényei közé iktatta, szóról-szóra magyar fordításban következőleg hangzik:

„Ha valamely magára hagyatott, vagy elhanyagolt nevelésű gyermeknek vagy gyermekeknek özvegy édes anyja oly inséges anyagi viszonyok között van, hogy gyermekét, vagy gyermekeit nem képes ellátni a legszükségesebb élelemmel, tiszta ruházattal stb., de egyébként meg van benne a nemes anyai érzés, és eltekintve a szegénységtől és nyomortól, melyben időszerűleg van, alapos a feltevés arra nézve, hogy az az özvegy anya a leghivatottabb gondviselője lenne azon gyermekeknek, és továbbá, ha azon gyermekek jövője szempontjából is az látszik a legjobbnak, ha ők anyjuk gondozó felügyelete alatt állanak és anyjuk oltalmazó szeretetét élvezik továbbra is, tehát ilyen esetben az állam folyósítson az anyának olyan ös zegű havi járandóságot, melynek felhasználásával az az anya tisztességesen és mintaszerűen gondozhassa az ő gyermekét vagy gyermekeit“.

A törvény természetesen még sokkal újabb kelteű, hogy gyakorlati kipróbálása annak minden előnyét kipróbálhatta volna már. Annyi azonban nyilvánvaló, hogy nincs a sok ezer törvénycikk között, melyekkel az Egyesült-Államok népét kormányozzák, egy sem, mely több áldást árasztana magából, mint a szóban forgó új törvény.

Chicagóban az első hónapban mintegy 500 anya neve került közel 200 gyermekkel, a nyugdíjjal rendszeresen ellátott anyák listájára. A megye havi kiadása 10 ezer dollárral szaporodott ugyan az új

Amott egy szép ősbarrangunk van, s ebben él most — ugyancsak ujsághír szeriat — dr. György János, unitárius pap és diplomás tanár, aki zsákhordóvá lett és a legalsó néprétegek közé húzódott Budapesten, hogy a testi munkát és azzal az őseberi életei tanulmányozhassa.

5. Vizek.

Megközelítőleg sem lenne teljes Tanárország rajza, ha hallgatnánk vizeiről. Hiszen a víz nem csak az élet tükré, hanem sokkal több: majdnem maga az élet; mert a víz, ha üde és tiszta, adja, ha pedig állott vagy szennyes, öli az életet. E fontosságáért lesz a víz, az Okeanos, Homerosnál az élet forrása, a Nilus pedig az egyiptomiaknál istenség.

Tanári földünket számtalan csermely, végtelen sok patak öntözi, egytől-egyig kristálytiszta, éltető italul — a tudást szomjazóknak. Ahány templom, ahány iskola csak látszik láthatárunkon, ugyanannyi áldásos forrása fakad Tanárországunkban a tiszta tudománynak. És nem volt soha senki, aki e patakok tiszta vizét célzatosan akár fent megzavarni, akár pedig lent beszennyezni valaha megpróbálta volna. És bizonyára nem lesz soha senki, aki e patakokat akár fent betömni, akár pedig lent — a saját malmára — elvezetni megkísérelné. De ne is legyen! mert e patakok, jöjjenek akárhonnan, egyházi, avagy világi lájokról, közkinészek, a magyar tudományosságunk kincsei, melyeket, mint az erdő fát, törvények véde-

nek a közönség javára. Tisztítani keli a forrást, ha történetesen hibás vizet szolgáltat; vagy szabad és gyors folyása útján saját kavicsai által kell ismét üdítővé, éltetővé tétetni a patak vizét. A betömés csak ultima ratio lehetne mindenkinél, akit csak ugyan ratio s nem mellétekintet vezet.

A mi patakjaink, még a legcsekélyebbek is, összegyűlnek tisztán, csonkittatlanul, hamisítatlanul egy-egy hatalmas duzzasztóba: a különböző című és jellegű Tanáregyesületekbe. De nem azért, hogy ott eldarabolva külön-külön elpárologjanak, a nap hevétől megromoljanak, avagy egészen különböző szerkezetű és célzatu malmokat hajtsanak, hanem csak azért, hogy a saját területeiken gondosan összegyűjtött vizet e Tanáregyesületek minden fentartás nélkül bele vigyék szép és hatalmas folyónkba: „Az egységes magyar nemzeti közoktatásügybe“, melynek összes vizeinket szabályozó mérnöksége az „Országos Középiskolai Tanáregyesület“ lelkes vezetésében van.

6. Kereskedelem.

Kereskedelmünk igen élénk, csak az a hibája, hogy — *cserekereskedés*. Igaz, az ó-kor népei is sokat csere-beréltek, csak hogy nálunk mindig bőrre megy az üzlet, még pedig a mi bőrünkre: *tanári igazságszolgáltatásunk komolyságának a rovására*.

Egyébként itt a kép, olvasd, kedves tanártársam!

Két gimnázium áll egymás szomszédságában,

intézmény életbe léptetése folytán, azonban jelentékenyen redukálódott az árvaházak fenntartási költségeinél.

Ohio állam, mely egyike a legprogresszívebb államoknak, Illinois után elsőnek fogadta el a közjótékonyosság illetén gyakorlását, azzal a változtatással, hogy Chioban minden özvegy anyának minden egyes gyermek után egyformán havi öt dollár segélyt folyósít az állam.

Pennsylvania állam törvényhozása csak a napokban döntött végérvényesen a nyugdíj törvény sorsa felett és pedig akképpen, hogy évi 100 ezer dollár hozzájárulást szavazott meg, arányosan felosztván ezen összeget az egyes megyék között, azzal a kötéssel, hogy minden megye ugyanolyan összeggel járuljon a nyugdíjalap neveléséhez, mint amennyit az állampénztárból e címen megyéje részére igényel. Pennsylvaniaiban a segélyezés mérve következő összegben állapított meg: egy gyermekes özvegy anyá havi 12 dollárt, két gyermekes havi 20 dollárt kap, míg több gyermekkel bíró özvegy anyák minden kiskorú gyermek után a 20 dolláron kívül még 5—5 dollár havi segélyre tarthatnak igényt.

Az isteni Gondviselés kikutathatlan és csodálatos bölcseségének bizonyosságát kell felismernünk, meglátunk abban a megható dologban, hogy ezen szimpatikus törvénynek áldásában *legelőször* is egy magyar özvegy asszony, Rácz Jánosné részesedett, kinek férje a clevelandi városi kórházban hunyt el s ki öt árva gyermekkel áll egyedül e világon. Amerika nem nézi az elhagyatott, nyomorban vergődő szegény

asszonyban az *idegen* államnak a polgárát, hanem nézi, megbecsüli és megsegíti az ő esetében az *anyát* és módot nyújt neki arra, hogy tisztességes polgárokat neveljen az öt gyermekből az új hazának.

Ime így látszik bebizonyosodottnak lenni, hogy legalább az Egyesült-Államokban, hol az evangéliumi hitélet tüze minden biztonnal a legmagasabb lánggal ég a szívekben, követésre talál Idevezítőnk szívreható parancsa: „Aki ezekkel a kicsinyekkel közületek jót tesz, annyi, mintha velem tenné...” Mert úgy van, mint Jakab apostol is tanít: „Isten előtt kedves áldozat meglátogatni (hát még megsegíteni!) az özvegyeket és árvákat az ő nyomorúságukban”. (Jak. 1. 27.)

Régi hiv.

Egyházkerületünk őszi közgyűlése

A birii (alig 2 holdas) ingatlan eladása tárgyában a közgyűlés végleges határozatot hozott.

A háznagyi hivatal számadása kérdésében, egy eset felmerülése alkalmából utasított a kollégiumi gazdasági tanács, hogy a háznagy hivatalos távolléte idejére pénzkezeléssel megbízható helyettesről gondoskodjék.

Megállapított a kollégium 1914. évi költségvetése. A gazdasági tanács tervezete némi módosításon ment keresztül. Sajnálattal konstatálhatjuk, hogy az eddig is csak fele erejéig folyósított családi pótlék az 1914. évre sem nyer kiegészülést.

A Boesikai-alapra vonatkozólag hozott konventi

az egyik A., a másik pedig B. városban. Kilenc hónapig buzdítottad tanítványaidat munkára, erkölcsi komolyságra: s mivel a sok derék ifjú mellett olyanok is voltak, akiket nem voltál képes megnyerni a minden emberre kötelező munkaszeretethez, vártad a szülőket, gyámokat és érdeklődőket, hogy azok útján is hathass a hanyag harcosokra. Azonban hiába hirdetted a munkát, hasztalanul vártad legtöbbször az ifjúság és iskola barátait — kilenc hónapig. Am vigasztalódjál, tanártárs, mert jön tizedik hónap is, amelyben *nyári* napfordulat táján, mikor felérsz „értéked delelőjére”, állandóan körötte *forogódnak* a *téli* Pató Pálok. Mert vésd emlékezetedbe előre is, hogy — miként Trójánál a *tizedik* évben kezdődtek a döntő harcok, — úgy iskoláinknál is bevett szokás, hogy a hanyag tanulók az iskolai rendnek és fegyelemnek kilenc hónapi elszánt, sokszor vakmerő ostroma után, miközben esinyjeik és „tanárpróbáik” révén „hősökké” válnak osztályaikban, a *tizedik* hónapban látnak munkához: a tanári kőszívek meglágyításához.

A.-ban tehát „falovat” épít Fortélyos József főgimnáziumi tanuló: de azt nem is irányítja zárkózottságnak „trójai vára” felé, hanem a „Más iskolába megyek”-féle ígéretésekkel egyszerűen „felültet” téged a lóra s átengeded a bukni való tanulót, csak hogy szabadulj tőle. B.-ben is folyik az ostrom, csak más módon. Soha se ismert jóismerősök ütköznek beléd úton-útfélen: az utcákon mindenütt sok a tisztelőd, akik mind barátságos mosollyal köszön-

tenek. És mindezek, miután megnyugtattad őket kedves családod egészsége felől, egy csekély dologra: Protekciós István szintén főgimnáziumi tanuló békés átengedésére kérnek esengő szirénhangon. Hiszen „úgyis elviszik más iskolába”, meg aztán „nincs is annak szüksége a tudományokra”. Bizony, bizony, mintha csak Petőfitől hallanók, hogy „Munkátlan csak az élet”. „A paraszté a dolog”. És te, a kedves barát, aki különben erősen érzed, hogy vétesz az embernevelő igazság ellen, mit tennél mást, velem együtt, ennyi megható barátság és köztisztelet látára, mint azt, hogy te is futni hagyod a javíthatatlan, hanyag ifjút: — nem a *gyengéről* beszélünk itt, akiből *szorgalom* mellett egtöbbször igaz ember és derék férfi válhatik, mert ismeri a munkát s annak nemesítő hatását. Sőt jóízűt is nevensz hozzá, mikor elgondolod, hogy miként fog vele másik társad bajlódni.

Hát mi ez, kedves tanártárs, ha nem *cserekereskedés*? Mert egészen természetes, hogy a főigazgatói vizitáció jövőre a B.-ben nem tanult diákot A.-ban s megfordítva az A.-ban nem tanultat B.-ben fogja találni. Tehát a léha, hanyag, ravasz ifjú, ha más helyen is, továbbra is diák marad, a küzdelemben alulmaradt tanár pedig, mivel ki is nevetnek bennünket és komolyan nem veszik munkára és tökéletesedésre hívó szövegünket, lesz tudós *figura*, aki nagy hévvel tovább *docet*. Szeresd az emberiséget, szeresd az ifjúságot lelkednek egész hevével, kedves tanártárs, azonban *time discipulos* hármilyen ígéretek alakjában is *dona ferentes*. Becsüljük meg az igaz-

határozatot a közgyűlés tudomásul vette, t. i., hogy a gyűjtött alap jövedelme a tanárképző-intézet céljaira lesz fordítandó.

Felterjesztés jutott a közgyűlés elé, hogy a theologiai akadémián egyháztörténelmi (patrisztikai) nyilvános rendkívüli tanszék rendszeresíttessék. Idevonatkozólag már a pénzügyi bizottság 11. sz. a. foglalt javaslatában intézkedett a közgyűlés.

A Balogh Ferenc dr. emlékének megörökítése tárgyában a közgyűlés a kollégiumi gazdasági tanácsból vár javaslatot. A megüresedett jogi tanszék betöltését a közgyűlés függőben hagyja a vallás- és közoktatásügyi miniszterium ilyen értelmű óhajta szerint.

A megüresedett egyházkerületi tanácsbíróságra 1914. évi január 31-ig adandók be a szavazatok.

Az akadémiai internátus igazgatója a kollégiumi gazdasági tanácsnak tanácskozási joggal felruházott tagjául ismertetett el.

Betöltés alá kerültek a megürült különböző bizottsági helyek, ezeknek rendjén a debreceni felsőbb leányiskolai és tanítónőképző-intézeti igazgatótanácsba *dr. Ferenczy Gyulát*, a leánygimnázium ügyében kiküldött bizottságba *Dóczy Imrét*, az egyházkerületi, főiskolai és nagykönyvtári levéltárak történelmi anyagának egyesítése tárgyában kiküldött bizottságba *dr. Kun Bélát*, *Kiss Ferencet* és *dr. Lencz Gézát*, a levéltár rendezésére kiküldött bizottságba *Kiss Ferencet*, a népiskolai tanügyi bizottságba *dr. Veress Istvánt* és *Nagy Józsefet*, az énekügyi bizottságba *Kiss Ferencet*, a felsőbb leányiskolák állandó bizottságába *dr. Ferenczy Gyulát*, a lelkesí-

nyugdíj-intézeti bizottságba *Székely Kálmánt*, a Méliusz Péter s más egyházi és világi jelesek sírhelyét kereső bizottságba *dr. Ferenczy Gyulát*, *S. Szabó Józsefet* és *Kiss Ferencet*, a parókiális könyvtári bizottságba *S. Szabó Józsefet*, a vasárnapügyi bizottságba elnökül *Sass Bélát* választja meg a közgyűlés; az illetékes bizottságnak figyelmébe ajánlja Zoltai Lajos Debrecen városi múzeumőrnek javaslatát, melynélfogva intézkedés történjék Komáromi Csipkés György, Szombathy István főbíró és neje Veresmarthy Zsuzsanna hamvainak más, a temető megfelelőbb helyére való átvitele, valamint a Dobozyak, Domokosok, Domján István szenátor és neje, Báthory Szabó András és neje kollégiumi és egyházi patrónusok pusztuló síremlékeinek megmentése, hamvaik felkutatása, valamint Sinay Miklós püspök sírhelyének pontos megjelölése tárgyában.

Megnyugtató tudomásul vétetett a levéltári bizottság jelentése.

A főjegyző bemutatta az egyházközségek szavazatának számáról az új népszámlálás adatai alapján készített kimutatást s ezzel kapcsolatban a szatmárnémetii egyházközség azon kérelmét, hogy mivel a szatmári tanítónőképző-intézet fenntartási terhet a szatmári egyházközséggel közösen hordozza, az intézet után az ő részére is két szavazati jog biztosíttassék. Mivel ugyanazon intézet után két fenntartónak kétszeres szavazati jog nem adható: a szatmárnémetii tanítónőképző-intézet után járó 2 szavazatot a két fenntartótestület közt osztja meg a közgyűlés, ehhez képest a szatmári egyházközség szavazata számát hétben, a szatmárnémetiét négyben

barátságot őszinte szívvel; de a baráti szirénhangokra, mint Odysseusék tették, tömd be füleidet viasszal, vagy tégy úgy — és ezen állításomért dr. Bessenyei kollégám áll ki a síkra, — mint Budapesten az egyik tanári-kar, amely kimondotta, hogy osztályozás idején nem fogad „lelkes tanúgy barátokat”.

Igy vagy úgy, de tennünk kellene valamit a nem egészen ethikai alapon nyugvó eserekerkedés ellen; mert, ha az nagyon általánossá találna lenni, akkor az emberi és nemzeti, általában az erkölcsi tanításnak és nevelésnek megszentelt hajlékai igen könnyen egyszerű „Bizonyítvány-gyárakká” alakulhatnak, — de nem részvénytársasági alapon, mert azok rendszeren megbuknak.

7. Művészet, ipar. Fémjelző hivatal.

Művészetünk, iparunk fejlett és magyar. Itt egy-egy irodalmi nagyságunknak emelnek hozzáértő tanártársaink szép szobrot értékes művekkel. Amott egyik vagy másik irodalmi kornak festik meg művészi kézzel el nem avuló képét. Sőt egyesek egész irodalmunknak dicső házáat is ki tudják rakni pompásan összeillő irodalmi mozaikokból. Az egyik helyen nagyobb, gyakorlottabb mesterek nyelvtanókat füzögetnek össze új disszel, új módszerrel. Egyes példányokat bevonnak még gyönyörű görög zománcal is, hogy, ha majdan keresni fogják e hely romjai között a hortobágyi „Tróját”, hadd lássák utódaink az egykori hellénizmus itteni uralmát. A másik műhelyben pedig kisebb, még kezdő segítők

apróbb lámpáskákkal: értekezésekkel világítanak be nyelvünk szellemébe. Azután — horrendum dictu — akadt olyan furfangos ezermesterünk is, aki 250 darab egyszerű papírlapot addig *csúrt*-csavart elmésen, míg igen ügyesen össze tudta rakni belőlök Debrecen városának egész nyomdáját. Könyvtárainkból meg kövér „mojyok” repdesnek ki — egész a Hortobágyig — s nemcsak a könyvpolcok porát szállítják hímest szárnyaikon, hanem valami „történelmi adatoknak” nevezett anyagból a hajdani „Hármas Kis Tükör” helyett, amely már rég szét-töredezett, olyan új kettős „tükröt” tudnak csinálni, amely az egyik oldalán mutatja a nemzeteknek, az emberiségnek a múltját, a másikon pedig kisugározza a múltból vonható tanúságokat — a jövőre. No, ilyen általános munka közepette nem pihenhetnek jó természettudósaink sem, akiknek különben Aristoteles korában sem volt olyan ázsiójok, mint ma. Nem is csoda, hiszen már nem az olymposi Zeusnak hatalmában, hanem az ő kezökben van a sok diáknak hideg *borzongást* okozó modern „égi tűz”: a fizika. Kezébe kapja hát a mi „ördögös Hatvani”-utód fizikusunk is az idő gyeplőjét, szoros hamba fogja éjjel-nappalát, gépezetbe zárja minden percét s már ezentúl „szeszélyesek” sem lehetünk, mint az „időjárás”; mert jajj lesz most már ködnek, hónap, dérnek, ha úgy el merne térni tanár barátunknak szép vonalakkal kiserkesztett időjárás-táblázatától, mint egyik-másik vakmerő tanár a szigorúan kicirkalmazott „állandó tanmenettől”. (Folyt. köv.)

határozza meg. A benyújtott kimutatást az esperes-
kar javaslata alapján elfogadja a közgyűlés s jegy-
zőkönyvében kinyomatni rendeli. A szavazatok ösz-
szes száma 809. Az egyházközségek beosztása s
minősítése tárgyában készített bizottsági jelentés az
esperesi karnak adatott ki. Ugyan ide jutott az egy-
házlátogatási jegyzőkönyv tervezete is.

Tökesegegy-kölesönnel való támogatásért kér-
vényező egyházak ügyének ellátását az egyházke-
rületi tökesegegy- és kongrua-bizottsághoz teszi át a
közgyűlés. Egyszermindenkori közalapi segélyezésre
ajánlja s felterjeszti a következő kérvényezőket:
Tiszabökény 1200 K. Kopócsapáti 1200 K. Fülesd
1000 K. Királyháza 1000 K. Székely 600 K. Nyir-
ibrony 600 K. Peibárhilda 600 K. Érendréd 600 K.
Mezőberény 500 K. Balazsér 500 K. Nagyhodos 500 K.
Zsarolyán 500 K. Patóháza 400 K. Kispelcske 400 K.
Nagymajlát 400 K. Csaroda 400 K. Feketeardó 400 K.
Sényő 300 K. Szamoskóród 300 K. Darnó 300 K.
Szojva 300 K. Nyüved 300 K. Kántorjánosi 300 K.
Nyirjákó 200 K. Kisbábony 200 K. Botpalád 200 K.
Kígyós 200 K. Geszteréd 200 K. Tekeháza 200 K.
Újkenéz 200 K. Kisvárdá 200 K. Kisvarsány 200 K.
Halmi 200 korona.

A Gusztáv Adolf-egylet segélyezésére pártolólág
ajánlatnak Geszteréd, Balazsér, Kántorjánosi, Mező-
ladány és Mónuspetri.

Nagyfontosságú kérdés került tanácskozás alá
a diakonisszaképző-intézeti bizottság jegyzőkönyvé-
ben foglaltak tárgyalása rendjén. A nevezett bizott-
ság addig is, míg a debreceni egyházközség által
felajánlott helyen a vezető lelkész és vezető dia-
konissza lakást nyerhetne, a vezető lelkészi állás-
nak 1914-ik évi január hó 1-től leendő betöltését
szükségesnek tartja, megkéri az egyházkerületi köz-
gyűlést és a debreceni egyházközséget, hogy a fel-
ajánlott hozzájárulási összeget 1914. évi január hó
1-től már folyósítsák s a kerület eszközölje ki a
konventi segélyezés megindítását is. A vezető diako-
nissza javadalmazása és általán az intézet belső fel-
szerelésére vonatkozólag intézkedések a vezető lelkész
megválasztása utáni időre maradnak, kinek javad-
alma évi 4000 kor. és 1000 kor. lakbér, ez utóbbi
csak addig, míg természetben lakás lesz adható. A
megválasztandó lelkész 1914. évi január hó 1-től
augusztus hó 1-ig külföldi tanulmányútra küldendő.
Az országos közalap végrehajtó-bizottsága főtisz-
teletű püspök úrhoz intézett megkeresésében tudatja,
hogy a konventi segély, csak az intézet tényleges fel-
állítását után kerül folyósítás alá. Annak jelentése
mellett, hogy az intézeti bizottság *Makai Lajos*
losonei lelkészt választotta meg 18 pályázó közül
vezető lelkésznek, kéri a közgyűlést a bizottság,
hogy a gyülekezetek körében kutassanak diakonissza
munkára alkamas egyének.

A közgyűlés a jelentéseket megnyugvással vette
tudomásul, a tett intézkedéseket jóváhagyta, a
hozzájárulás folyósítása itánt intézkedik s úgy a
kerületünkhöz tartozó, mint az egész hazai refor-
mátus lelkészeket felkéri, hogy az intézet támogatása
érdekében alkalmas egyének után tudakozódjanak
s azokat az intézethez ajánlani szíveskedjenek.

A „Kálvin Szövetség” köszönetét fejezi ki, hogy
egyházkerületünk az alapítók sorába lépett. Tudu-
másul vették.

A Magyar Református Énekvezérek Egyesülete
az önálló kántori fizetés rendezése, különösen a kor-
pótlékok rendszeresítése iránt nyújtott be kérelmet.
Az ügyet közgyűlésünk közgyeházi érdeknek ismer-
vén, a konventhez is felír a kérdésben, de meg az
állást fentartó egyházakat is a korpótlék nyújtására
hathatósan felhívja.

A Bethlen Gábor-kör Bethlen-emléknap ren-
dezése iránt kérte fel az egyházkerületet, amikor a
kör részére perselypénz gyűjtetnék. A közgyűlés az
ünnepegy tartását helyesli, de mivel a perselypénz
felett csak a zsinat és a presbyterium határozhat;
ebben a tekintetben nem intézkedik.

Folytatólágosan tárgyalás alá került a zsinat-
előkészítő-bizottság munkálata. Ezzel az alkalommal
referálunk az előbbi tárgyalás eredményéről is.

A javaslatok egy részének felolvasása után
Jánosi Zoltán tanácsbíró, indítványozza, hogy a
külön lenyomatban is megjelent s dr. Kun Béla
által készített ide vonatkozó javaslatok tárgyalása
alapján foglalkozzék a közgyűlés a kérdésekkel.
Sürgeti, hogy fontolja meg a konvent a zsinati tanács
szervezését. De ha a konvent úgy marad, amint van;
akkor annak tagjait a presbyteriumok válasszák. —
Gróf Degenfeld József megjegyzi, hogy miután a
konvent elsősorban közvetlen kontaktusban az egy-
házkerületekkel áll; a konventi tagok választását
az egyházkerületi közgyűlés jogául kell fentartani.
A közgyűlés a zsinati tanács szervezését nem he-
lyesli, fentartja a tagoknak a közgyűlés által való
választását. *Dr. Jászi Viktor* a laistromos szavazást
kívánja életbe léptetni. Ennek *Szell György* elle szól;
szavazáskor a laistromos szavazásnak három pártol-
lója jelentkezett. Nagy vitára adott alkalmat a
zsinatelőkészítő-bizottság javaslata a lelkész-válasz-
tás kérdésében, mely oda konkludált, hogy a lelkészi
állás meghívás útján töltsék be, ezt az egyház-
kerületi e'nökség, esperes s talán gondnokból álló
és a presbyterium küldötteiből alakuló bizottság
intézze el; ha a meghívás nem sikerül, egy ilyen
szervezésű bizottság válassza meg a lelképásztort.
A radikális eljárást a referens nyomatékosan indo-
kolta meg azzal a tūrhetetlen korrupció teljes kife-
lődésével, mely a lelkészi választások menetét gyilkos
levegőjével mehostránsztatóan karmai közé ra-
gadta. A bizottság ennek a megszegyenítő, az eddigi
törvény alkotásával meg sem akadályozható rák-
fekélynek a kiirtását csak úgy reméli, ha a gyüleke-
zetek mai választási joggyakorlata megszűnik. Am,
ha a visszaélések elharapózása, a szanálás keresésé-
nek igaz törekvése ilyen szigorú kura alkalmazásá-
nak a gondolatát váltotta ki a bizottságból: a köz-
gyűlés némely tagjánál a csodálkozás, sőt a megdöb-
benés hangját kényszerítette az ki. A bizottság elő-
adója hatalmasan védte a bizottság állását. A lelkész
— úgymond — nem csupán egyes gyülekezeteknek
a lelkésze, hanem a közgyeházé is. Javadalmazása
sok részben már nem a választó-gyülekezet terhe.
Am, ha a gyökeres eljárás el nem fogadtatnék;
pályázat esetén discrecionális jog illesse az egyházi
felsőbb hatóságot, hogy az arra méltatlan a választ-
hatók közül kirekesztessék. A megdöbbenés ellenére
is ezt a rendszert ajánlja, csak hogy a visszaélések,
a szimonia meg legyenek szüntetve. Am, ha a vissza-

életet lehetetlenné tudná bárki is tenni egy újabb javaslattal: legyen az ő dicsősége a kezdeményezés.

Gróf Degenfeld József főgondnok, nem tartja helyesnek, hogy ilyen módon minden választás ódiuma az elnökség fejére háríttassék. A választási jognak bizottságra történő átruházásával ki lesz véve a közönség kezéből az a jog, ami őt megilleti s amit jó idő óta gyakorol is. Ilyen rendszer elidegenítene őket az egyháztól. Szerinte elég lesz részünkről egy elvi kijelentés tétele: miután az eddigi választási törvények nem váltak be, azok olyan módon alakítandók át, hogy az egyházi felsőbb hatóságoknak is befolyás biztosíttassék. Lehetne pl. az 1881-iki kandidacionális jogot feléleszteni. *Jánosi Zoltán*, a bizottsággal nincs egy véleményen. Hiszen annak javaslatát már maga a főgondnok úr észrevétele is meggyengítette. Hiszen a visszavetési jog tervezetében még csak a paritás elve sem érvényesül. Szerinte a bizottság medicinája pejor morbo. De meg az elnökség tekintélyének lejárataához jutnánk így el. Hogy a választás joga négy egyházközségi (presbyteri) küldöttre, az egyházkerületi két elnökre, az esperesre, az egyházmegyei gondnokra s az egyházkerületi főjegyzőre bízattassék, tehát százakra menő választók jogát 9 tagú bizottság gyakorolja, melyben a legvitalisabb kérdésben érdekelt egyházközség képviselője számbeli kisebbségben áll: ilyen megengedhetőnek nem tart. Ez kényszer-átruházás, sőt nem is az, hanem átháramlás, a választói jognak konfiskálása. Ő is jól tudja, hogy igen is volt s van is választási pénz, van külön vonat, burkolt etetés és itatás. Tudja, hogy — fájdalom — van lelkész, ki azt hiszi, hogy Isten ajándékát pénzen meg lehet vásárolni. Ő is úgy tartja, hogy ennek immár elejét kell venni. Ő megengedné, hogy akiket a gyülekezet meg akar hallgatni: a saját kebelében való meghallgatásra kérje fel. Aki veszteget: az veszítse el hivatali állását. Hozzátassanak szigorú fegyelmi szabályok. Mert nem a szabadságot kell elvenni, hanem sokkal inkább azt szigorú rendelkezésekkel, mint básyttákkal, kell körül venni. A mi híveink nem obediens szolgánép, azokat joguktól megfosztani nem szabad, nem lehet. Hiszen így az ellen a fundamentom ellen vetenénk, amelyen a mi egyházunk felépült: a szabadság ellen. Krisztus a jogot a gyülekezetre bízta. Kálvin is így vékedett: „a nép helybenhagyása válasszon”. Hát akik most püspököt választanak: azok jövőre saját lelkészöket se választhatnák szabadon? Aggodalommal látná, ha a zsinat-presbyteri rendszer elvei itt sem érvényesülhetnének. Ő tehát — perhorreszkálva az előadói javaslatot — olyan választási törvény alkotását óhajtja, mely a választási jog érintése nélkül, a visszaéléseket képes legyen kizárni. *Sulyok István* esperes, a bizottságban is kijelentette, hogy a javaslat egyértelmű a visszaeséssel. Hogy a visszaélések teljesen kiirthatók legyenek: azt senki se hiheti, legfőlebb a minimumra lesznek azok szoríthatók. De a kálvini felfogásnak épen kell maradnia. Azért, mert visszaélés történhetik: jogától senkit meg nem foszthatunk. A lelkészi javadalmat nem az egyetemes egyház adja: adják azt a hívek, még akkor is, amikor az az államsegély alakjában jelentkezik. Nem hiszi, hogy a bizon csak ilyen jogfosztó eljárással lehetne segíteni. Üldözni kell a visszaélést könyörtelenül, meg lehet ezt tenni vissza-

eső rendszer alkotása nélkül is. *Bereg József*, visszamen ékezik arra, hogy ebben a kérdésben már harcot vívott meg a zsinaton: de legyőzetett. Kérdezi: ha az egészséges választás alapfeltételeit nem adjuk meg, hogyan lehessen a visszaélést kiirtani? Ha a választók nagy sokasága nem ismeri a jelöltet: hogyan válasszon idegen befolyás nélkül? Meg kell engedni, hogy a pályázó bemutatkozzék. Csatlakozik a főgondnok és *Jánosi Zoltán* véleményéhez. Ugyanígy nyilatkozik *Pap Imre* képviselő is. *Görömbei Péter* esperes konstatálja, hogy hiszen a visszaéléseket mindig próbálgatjuk megakadályozni és meg is szüntetni, de ez nem sikerül. Megfontolandónak tartja hogy minden más pályán van előmenetel, csak a lelkészin nincs. Ma nincs egy hatóság se, mely ellenőrizné, hogy méltó-e valaki arra a helyre, melyre vágyakozik, mely tehát valamely ellenőrzést gyakorolna. Ma a stréberek járnak elől! ma ezek haladnak! Ma már éppen emiatt a tehetségesebb ifjú ember más pálya felé gravitál. A tanítót is nem a gyülekezet, hanem a presbyterium választja. Jobb törvény kell az eddiginél. Ezért járult hozzá a bizottságban az itt előadott javaslathoz. *Soltész Ele* érzi, hogy a javaslat vezérmotívuma a visszaéések teljes kiirtása volt. *Gróf Degenfeld József* főgondnok, az általa mondottakhoz még hozzá csatolná azt, hogy a zsinat felkérte, hogy a visszaéléseket szigorúan sújtsa. *Dr. Jászi Viktor*: korteskedés akkor is lesz, amikor delegátusok választanak. A szabadválasztás sérelme nem engedhető meg.

Kiss Ferenc előadónak elégtételül szolgál, hogy senki konkrét javaslatot nem tett a visszaélések ellen. Mert nem lehetett. Még néhány felszólalás után a bizottság javaslatának mel őzésével az alább közölt kitélt fogadta el a közgyűlés. Miután lapunkat szélesebb körben olvassák: az egyházkerület felterjesztését a konventhez a zsinati előmunkálatokra vonatkozólag itt közöljük egész terjedelmében.

A zsinati előkészítő-bizottság javaslatának tárgyalása után a közgyűlés a következő kívánalmait terjeszti fel az egyetemes konventre, általánosságban:

1. A zsinat ne új törvénykönyvet alkosson s ne is lényegte en vagy stiláris módosításokat eszközöljön, hanem a kor és fejlemények által kívánt elvi kérdésekben döntsön s ezeket iktassa törvénybe.

2. Ha elvi változtatásokat nem kíván tenni, fő tárgya az 1848. évi XX. t.-c. megvalósításának kérdése legyen s a törvénykönyvet hagyja úgy, amint van.

Az egyes törvénycikkeket illetőleg:

I. Törvénycikk. 1. Az egyházközségekre vonatkozó rendelkezések helyett külön egyházközségi törvény készítenő, az egyházközség jogainak és kötelességeinek s a felsőbb hatóságokhoz való viszonyának szabatos meghatározásával. E törvény keretében a mostani I. törvénycikk 10. §-ában foglalt rendelkezés helyett ki kell mondani, hogy azok az egyházközségek, amelyekben több lelkész van, valamint amelyekben a lélekszám 10,000-et meghaladja, e törvény életbe lépte után három év alatt annyi külön egyházköz éggé kötelesek szervezkedni, ahány lelkészi állás van, oly módon, hogy egy egyházközségnek se legyen 10,000-nél nagyobb népessége. Az egyházközségi közgyűlés, mint felesleges, eltörölnö.

2. Az egyházmegyei és egyházkerületi ügyész,

mint vádhatóság, a többi főtisztviselőkkel egyenlően az egyházközségek szavazataival választandó.

3. Az egyházmegyei és egyházkerületi közgyűlések mellé szervezni kell a közgyűlés saját kebeléből rövid időtartamra szóló megbizással választott s annak felelős tanácsot, amely a közgyűlés hatáskörébe tartozó tárgyak körül a szabatosan felsorolandó, pusztán nyilvántartási és egyszerű igazgatási ügyeket a közgyűlés nevében és tekintélyévé elintézhesse, oly módon azonban, hogy a tanács határozatával elegendetlen legyen a jog egyen az ügynek a közgyűlés által tárgyalását kívánni.

4. A zsinati tagok száma az egyházkerületek között arányosabban állapítandó meg. Ugyazintén a tanárok és tanítók közül választandó képviselők száma az egyes kerületek által tartott iskolák számára tekintettel határozandók meg.

5. A fő- és középiskolák részéről választandó képviselőket úgy az egyházmegyei, mint az egyházkerületi közgyűlésre az illető tanintézetek válasszák igazgatótanácsaik útján.

II törvénycikk.

1. Miután a lelkészválasztásoknak mai egyházi törvényünkben megállapított módozatai nem váltak be, kimondandó, hogy a lelkész-választási törvény oly módon állapíttassék meg, hogy az egyes egyházközségekben a lelkész-választásoknál a felsőbb egyházi hatóságoknak is megfelelő befolyás biztosíttassék s a törvényen oly módosítások eszközöndők, melyek a választási visszaéléseket lehetetlenekké teszik.

2. A próbaszónoklat megengedendő.

3. Lelkészeknek az elfogadott álláson egy évi szolgálati kényszere szabatosan körülírandó.

4. Fegyelmi alá vonás ne legyen kizáró ok.

5. A segéd elkészíti fizetés minimuma teljes ellátásán kívül 500 koronában állapítandó meg.

6. A káplánok elhelyezésének joga kifejezetten a püspöknek biztosítandó.

7. A lelkészképesítő vizsgák egységes ideje törvényben szabályozandó.

8. Esperesek a lelkészi állások záros határidő a alatt betöltése tekintetében fegyelmi eljárás terhe alatt felelősök. Szoros terminusok mindenütt kiteendőek.

III. Törvénycikk. A 20. §. és az I. t.-c. 15. §-a s az 56. §. k) pontja közt rendelkezéseinél mutakozó ellenmondás megszüntetendő.

IV. Törvénycikk. 1. Az 5. §-ban előirt 8 fillér 10 illerre emeltessék.

V. Törvénycikk. 1. A bíróságok minden fokon meghatározott számú tagokból álló tanácsban ítélenek.

VI. Törvénycikk. 1. E törvénycikk minden vonatkozásában összhangba hozandó az érvényes állami törvényekkel s utasításokkal.

2. Tanító s tanári fizetés az ugyanazon fokon működő állami tanítók, tanárok fizetésénél kevesebb nem lehet. A fentiek az 1848. évi XX. t.-c. alapján egyenlősítendőek.

3. Az állammal érintkezés eseteiben önkormányzati jogunk obban kidomborítandó.

4. Iskolaátadásnál a fungens tanerő átvétele biztosítandó.

5. Az iskola-alap létesítése helyett az egyház-fentartási alapok szorgalmazandók.

6. Vasárnapi iskola, református ifjúsági egylet a törvénycikkbe szoroson beil esztendő.

7. Tanítók, tanárok házasságát korlátozó intézkedések helyett az mondandó ki, hogy a gyermekek egyházunk hitelvei szerint nevelendők.

8. Népiskolai szervezetünk elvi jelentőségű intézkedése a törvénybe átvendők.

9. Minden fokú iskoláinkban a szakszerű igazgatásnak, minden fokú hatóságainkban minden szak képviselőtének teljes súly és befolyás biztosíttassék.

10. A tanítók katonai önkéntessége folytán, új intézkedések veendőek fel.

11. Kántor-tanítóknál a rendes tanítói fizetésen felül külön kántori tiszteletdíj biztosíttassék.

12. A kegyeleti félév a kántorok családjára is terjesztessék ki.

13. A vallásanári képesítés törvényben szabályoztassék.

14. A debreceni állami egyetem theologiai karának az egyházhoz való viszonya szabályozandó.

15. A különböző típusu iskoláknál ne hivatkozások törtéjenek más §§-ra, hanem külön intézkedések tétessenek.

16. A 8. §-nál az igazgatótanácsban a tanárok száma az összes tagok számának legalább $\frac{1}{3}$ -a legyen.

17. A 12. §-ban előirt teendőek az egyházkerület hatásköréből a konvent ügykörébe utalandók.

VII. Törvénycikk. 1. A 22. § b) pontjánál kimondandó, hogy a hivatalától végleg megfosztott lelkész özvegye és árvái külön méltánylást érdemlő esetekben ellátásban részesíthetők.

2. A 24. §-nál kimondandó, hogy a) a neveltetési segély minden árvát megillet s az árva javára tanulmányainak sikerrel folytatása esetén, 24 éves életkoráig utalványozandó, önálló esettel bíró árváknál beszüntetendő; b) az özvegyi évjáradék, valamint a neveltetés és gyámolítási segély összegének fel-emelése iránt az egyetemes konvent határoz.

3. A 26. §-ban írt 4% késedelmi kamat 5%-ra emeltessék.

Jelen munkálat a beadott egyházmegyei s tanintézeti összes előter esztésekkel együtt, az egyetemes konventre felterjesztetik.

KALICZA FERENC.

1820—1908.

Pes tmege egy kis református egyházközségének, Gyón-nak volt lelkésze Kalicza Ferenc, ki hosszú életét a tudományos búvárkodásnak, a tanulásnak, a tanításnak szentelte.

Hálával volt szíve eltelve általában az iskolák, különösbbe pedig azon tanintézetek iránt, melyekben tudományos kiképeztetését nyerte.

Ennek minden szónál ékesebben beszélő bizony-sága 1908 március 8-án Gyónon kelt végrendelete, mely szerint földi java t, ú. m. 109 katasztrális hold szántóföldjét, rétjeit, erdejét, szőlejét, 5000 korona takarékpénztári betéjét és értékes könyvtárát ösztöndíjul és segélyalapul a budapesti, debreceni, sárospataki theologiai intézeteknek, a kecskeméti, a nagykovácsi főgimnáziumnak.

ziumnak s a nagykőrösi tanítóképezdének hagyományozta.

Ezzel a tekintélyes hagyományával ez a szerény, igénytelen falusi pap, akit holta napjáig még csak névleg s alig ismertek a falujától távolabb eső vidékeken, magát örökre ismertté, emlékét tiszteltté tette.

Beírta nevét soha el nem homályosulható, fényes betűkkel e hat skola nagy alapító nak tisztas névsorába, minden jóérzésű kálvinista ember szívébe s azoknak a tanulóknak hálás és kegyeletes emlékébe, akik tanulmányaikat e fenkölt gondolkozású nagy emberbarát nemes elhatározásából létesült alapítványok segítségével fogják végezhetni.

Hagyatékának letárgyalása hatodfél évet vett igénybe. A haláleset után nemsokára megtartott hagyatéki tárgyaláson nem sikerült a békés megegyezés a végrendeleti és törvényes örökösök közt s ez utóbbiak meg is indították a pörös eljárást. Mivel azonban hamarosan belátták, hogy ennek a kimenetele aligha lesz rájuk nézve kedvező, egyezséget ajánlottak. Kijelentették, hogy hajlandók elállani a pör folytatásától, ha az ingatlan egy évi jövedelmét megkapják.

Az érdekelt végrendeleti örökösök : a hat iskola előljárósága e eltételt propter bonum pacis elfogadták s meghatalmazták a két tanintézete révén úgy is legelső sorban érdekelt, különben is közel fekvő nagykőrösi egyházat, hogy kezeltesse házilag a zárlat alá került ingatlanokat.

Mikor aztán a törvényes és végrendeleti örökösök közötti egyezség létrejötté után a bíróság meghozta a hagyaték átadó végzést s a végrendeleti örökösök tényleges birtokába jutottak a részükre hagyományozott ingatlanoknak : a hat iskola előljárósága belátta, hogy a hagyatéki ingatlant természetben felosztani nem lehet, azt tovább is házilag kezeltetni nagyon bajos. Éppen ennél fogva arra a közös megállapodásra jutottak, hogy legcélszerűbb lesz azt eladni s a befolyó vételáron a tulajdonjog arányában megosztolni.

Az örököstársak a birtok eladásával a nagykőrösi és kecskeméti egyházakat bízták meg. Mivel azonban ez utóbbi közreműködése fölöslegesnek bizonyult, az eladást a nagykőrösi egyház egymaga eszközölte.

S a nagykőrösi egyháztanács e bonyodalmas, hosszadalmas ügyben a legnagyobb lekiismeretességgel, a legjobb tudással is járt el, amiért őszinte elismerés illeti annak elnökeit : Patonay Dezső lelkészt, dr. Kökény Dezső főgondnokot, továbbá Szapannos Sándor ügyész-jegyzőt és Zs. Tóth Albert egyházi pénztárnokot.

De így sem lehetett az ügyet gyorsan és akadálytalanul elintézni. Újabb, meg újabb bonyodalmak álltak elő. Így elsőben is a társörökös iskolák csak későn (sőt a budapesti theologiai-intézet még ma sem) nyilatkoztak az iránt, hogy hozzájárulnak-e az eladáshoz s elfogadják-e annak akkor 81.000 koronát kitevő összegét ?

Ez még nem volt elég ! Maga a gyóni egyház is megfélebbzte, — bár sikertelenül — az árverési eljárást. Bele szólt — szintén hátráltatólag — a kir. kincstári jogügyi igazgatóság. Emellett a reményükben csalódott egyes várományosok is késleltették a hagyaték végleges rendezését okvetetlenkedésükkel.

Végre is ez év szeptember havában a nagykőrösi egyház, mint legnagyobb részben érdekelt fél, hozzá-

látott a hagyaték végleges rendezéséhez. Az egyház ügyésze és pénztárnoka kiszálltak Gyónon, kiállították a vevőkkel az adás-vételi szerződést, a vételárakat beszédték, a törvényes örökösöket kielégítették.

A hagyatéki számadás szerint az ingallan eladási árából a takarékpénztári betéttel együtt bejött összesen 87,749 korona 08 fillér. Az időközi költségek, kiadások jelemésztettek 5628 korona 88 fillért. Így felosztandó 82,120 korona 20 fillér.

Ebből egyenként kap a budapesti theologiai akadémia, a nagykőrösi főgimnázium, a nagykőrösi képezde s a kecskeméti főgimnázium 13,686 korona 70 fillért, a debreceni theologia akadémia 13,708 korona 41 fillért s a sórospataki theol. akadémia 13,708 korona 38 fillért. A nagykőrösi tanítóképezde a többi örököstársakkal egyenlő részesedéssel kívül a boldogult végrendeleti meghagyása szerint még 6251 korona 84 fillér takarékpénztári betétet s így összesen 20,137 koronát örökölt.

Csak elismerés i leti a nagykőrösi egyháztanácsot azért az elhatározásáért, hogy tisztelő kegyelete je'ül a fenkölt gondolkozású örökösök sírját a boldogult-hoz méltó, díszes síremléssel jelölteti meg. A síremlék ki van választva, a felirat szövege kész s mihelyt a hozzájárulásra felszólított társörökösök — elvárhatólag a legrövidebb idő alatt — kijelentik beleegyezésüket : hamarosan fel is állítjuk a gyóni temetőben néhai Kalicza Ferenc síremlékét, melynek állandó gondozását a gyóni református egyháznál teendő sírgondozási alapítvány fogja biztosítani.

Ez a síremlék szemmel látható, díszes külső jellel hirdeti nagy időig a hat iskola soha meg nem szünő, hálás és tisztelő kegyeletét. A tekintélyes alapítványok pedig e márvány-oszlopnál is maradandóbban meg fogják őrizni az elfeledéstől a gyóni egyház egyszerű, szerény igénytelenségben é t papjának, Kalicza Ferencnek áldott emlékezetét, amint azt e nemes szívű emberbarát méltán meg is érdemli.

Nagykőrösön, 1913 november 30.

Dr. Joó Imre,
ref. főgimn. tanár.

KÜLÖNFÉLÉK.

Imakönyvembe.

*Ebből a kis könyvből imádkozom én,
Ha eljön az este s a nap reggelén.
Ez a kis könyv nekem egy egész vagyon,
Leghűbb vigasztalom, ha bú terhe nyom.
Ez a kis könyv erő, mely csodát mivel.
A földön nem érhet ezzel semmi jel,
Mert a föld, a világ csalárd, csak levon,
Ez pedig odavisz, hol az égi hon
Bűvös, szent körében angyali sereg
Az örök, nagy Úrnak háladalat rebeg...
Óh, emelj kis könyvem ! Vigy az Égbe jel !
Áhítat szárnya, ha magasba emel,
Tisztulva lelkem a földnek szennyitől :
Ott remény, csüggedés, öröm, bú nem öl,
De ami itt alant „kevély, nagy dolog”,
Lelkem ott azon csak szánó'n mosolyog.*

— **Lapunk mai számához egy kis melléklet van csatolva, „Felhívó szózat a Vasárnap érdekében”.** Az Orsz. református lelkészegyesület adja ki 1914 január 1-től ezt a kis heti képes néplapot, melynek ügyére ezúton is felhívjuk olvasóink szíves figyelmét. A „Vasárnap” ügyére még visszatérünk.

*

— **Fejes István temetése.** Szerdán, dec. 2-án ment végbe a tiszáninneni kerület püspökének és nagy emberének a temetése. Ott voltak az egyetemes magyar református egyház képviselői: gróf Degenfeld József a konvent elnöke, Baksa Lajos konventi előadó. A Dunamellék Szabó József és Bilkei Pap István képviselték, Dunántúlról ott volt a rokonszenves Németh István főjegyző, Szücs László és Nagy Lajos esperesek; Erdélyből Nagy Károly főjegyző és Barabás Samu esperes. Legtöbben voltunk Tiszántúlról, amint hogy a harmadév előtti püspök-beiktatáson is mi voltunk a testvér atyafiak közül a legtöbben. Püspök, főgondnok, főjegyző, kollégiumi és kerületi ügyész, akadémiái gazgató, Biki Ferenc és Vas Mihály esperesek, tanárok, lelkészek képviseltük a kerületet, a debreceni kollégiumot és az egyházakat. És ott voltak a gyászosok a tiszáninneniek. A temetés napján tartották a kerület rendkívüli közgyűlését, melyen Dókus Ernő főgondnok mondott szép formás, tömör, minden ciráda nélküli emlékbeszédet s méltatta Fejes Istvánnak, mint a kerület, a sárospataki iskola és a sátoralja-újhelyi egyház nagy halottának érdemeit. Elrendeltetett javaslatára a szavazás is. Ezzel a 1/2 órára a zempléni megyeház nagy termébe összehívott gyűlés véget ért és kezdetét vette volna a temetésre a templomba való felvonulás, ha t. i. a templomot a buzgó helyi közönség felekezeti különbség nélkül már meg nem szállotta volna. Életveszélyes volt a tolongás és alig juthattak oda be a gyászoló családon és szolgáló lelkészeken kívül a kerület tagjai; a küldöttségek is jobbnaira kint rekedtek s így nem hallhatták a Vadászi Pál felsőborsodi esperes szép régiesszabású imádságát és a Novák Lajos sárospataki theológiai tanár művészi kidolgozású és előadású egyházi beszédét. De meghallhatták legalább a sárospataki főiskolai énekkar szép hatásos énekét. Nekem sikerült bejutni a templomba s búsan láttam ott a kített ravatalt s elteltem a halál gyászos képeivel. Szomorú hangulatom még növelte a kálvinista nagy alkalmakon elmaradhatatlan elesettség és rendezetlenség. Blett a meghatott kegyeletes, de a lábán állni nem tudó gyásztisztességet tevő sokaság felé a beázott templom-mennyezet, a sűrű ködös, folyós levegő, a zokogások, a szép énekek, a mesterkelt tulmüvészies, szordinós beszéd és a hatalmas ének. 1/4 órakor lett vége az istenitiszteletnek s ekkor indult a hosszú menet a temető felé, hol Szabó Lajos vallástanár búcsúzott a nagy halottól, kit Sárospatakon kellett volna felravatalozni, ahol beiktatása történt s aztán hozni haza, övéihez, Újhelyre. De hát ez csak a pompát tette volna nagyobbá s nem a részvétet, mely mindenfelől megnyilvánult. Nagy hatást tett ránk, hogy ez alkalomra a kultuszminisztérium is elküldte képviselőjét, a rokonszenves *Benedek Sándor* államtitkár személyében, kit mindenfelől szeretettel és tisztelettel köszöntöttek. Ott

volt Miklóssy István az új magyar görög kath. püspök is, ki Újhelyen volt előbb paróchus; résztvettek a gyászban a helybeli más felekezeti egyházak is. Harangjaik zúgtak, képviselőik s maguk ott voltak. De leginkább és legnagyobb számmal a sárospataki testvér főiskola tanárai és tanulói. Ott voltak az elmúlt éráképviselői, a palatinus, ki a harmadév előtti püspök-iktatáson a győzelmet köszöntötte s most gyászos meghatottságtól roskadott és ott voltak a jövő nagy emberei, akik körül a választás harca lefoly. Szívből kívánjuk, hogy ez a harc minél békésebb legyen, hiszen ime bebizonyult, hogy minden méltóság, minden hatalom elmarad a sírnál. Csak az áldott emlékezet az, ami elkísér. Legyen áldott a Fejes Istváné is.

— **Két iskolai ünnepély.** A debreceni kollégiumban képviselt református tanítóképezde nov. 29-én áldozott Csokonai emlékének. Az ünnepélyen, mely a főiskolai díszteremben tartatott, jelen volt dr. Baltazár Dezső püspök, a kollégium nagyjai, a tanuló ifjúság és szép számú közönség. Nagyobbára zene-és énekszámok töltötték ki a műsort, mely igaz élvezetet szerzett. Hallottunk egy sikerült víg szavalatot is és kellemes benyomással távoztunk az ünnepélyről.

Fény, pompa jegyében, az új főgimnáziumban folyt le a református főgimnázium Eötvös-ünnepé dec. 1-én. Hatalmas széles folyosók szegik be a modern tantermeket s vezetnek le az óriási tornacsarnokba, melybe 1000 ember is befér s melynek elején emelvény vagyon. Ezen az emelvényen épült a kis színpad, melyen a főgimnázium növendékei Eötvös nagy szellemének áldoztak. Formás beszéd, szavالاتok, (Vár és kunyhó), színjelenet (Viola), melodráma a (A megfagyott gyermek) s végül egy kis inci-pinci vígjáték játszódott le a nagyszámú közönség előtt, mely zsúfolásig megtöltötte a nagy termet s tetszését tapsokkal fejezte ki. Ezzel az ünnepéllyel aztán nyilvánosan is birtokba vette a díszes palotát a főgimnázium. Kár azonban, hogy a régi kollégiumból jóformán csak titokban vonult ki. Nem, mint a férjhez ment leányzó, hanem mint az elégedetlen osztályos. A diákjai, a főgimnáziumi tanulók azonban szeretettel és meghatóan búcsúztak. Megállottak még egyszer a régi tantermekben, megölelték egymást, szeretettel néztek végig a büszke vén falakon és a „Ballag már a vén diák” hangjainál könnyes szemekkel vonultak az új Richter köépítészet stílusában emelkedő milliós palotába. Legyenek abban boldogabbak. Tehetségük növekedjék benne még nagyobbra. Tanuljanak benne többet, de ne felejtsek a régi hagyományokat s maradjanak ott is a debreceni kollégium hű fiai és demokratikus szellem örökösei.

— **A nagykőrösi egyház gyásza.** Nagykőrösön november 29-én halt meg a város egyik legvagyonosabb földbirtokosa: V. Faragó Ambrus, aki a debreceni egyetem javára 10,000 koronás alapítványt tett s aki nemes áldozatkészségének szülővárosában a városi tisztviselők nyugdíj alapjára tett 10,000 koronás alapítványával s a főgimnáziumi szegénysorsú ifjak „Segítő-egyesülete” javára tett 1000 koronás adományával adta jelét. Főgondnoka is volt a tekintélyes nagykőrösi református egyháznak s az új főgimnázium építése körül elévülhetetlen érdemeket szerzett magának. Temetésére 2 rendes

és 2 segédlelkész vonult ki, amazok 200—200-, ezek 100—100 koronát kaptak; a kántor 100 koronát, a kántus vezére 50 koronát s minden éneklő praeparand sta a rendes stó'án felül 5—5 koronát. A temetésen óriási közönség vett részt.

— **Hornyánszky Viktor úr válaszára.** Azt a megnyugtató, kielégítő és előzékeny magyarázatot, melyet röpiratának általam rekriminált részleteire vonatkozólag adott, tisztelettel és köszönettel veszem tudomásul. — Miután a *Károli*, alias *Károlyi* név bővebb tudományos megvitatásába, — a válaszában tett nyilatkozat után, — nem mehetek bele, egyszerűen kijelentem én is, hogy becses egyéni nézetével és a régi, megszokott írásmóddal szemben, egyfelől szintén egyéni meggyőződésére, másfelől észszerű és tudományos érvekre támaszkodva, a *Károli* név helyett a *Károlyi*-t tartom megfelelőnek és helyesnek. — Ami végül föllépésének önzetlenségére és röpiratának célzatosságára tett megjegyzésemet illeti, abban tökéletes igazsága van, hogy ilyen kérdésben száz egyéni nyilatkozat sem fogja a nyert impressziót eloszlatni és a valóságot kideríteni. Itt nem nyilatkozatok, hanem tények bizonyítanak. *S. Szabó József.*

— **Mindenütt gyász.** Meghatva vettük a következő gyászlevelet: Mélyen megrendülve a könnyörtelen sors sújtó csapása alatt, összetört szívvel és lélekkel jelentjük, hogy a hitvesi hűség, a honleányi áldozatkész szeretet s a női erények egyik kiváló példányképe, a rajongóan szerető jó gyermek, édes testvér, jó rokon és feledhetetlen barátónő *Kovassoi Kovássy Ákosné* szül. felső-boldogasszonyfalvi és gálospetr *Derzsy Irma* munkás és példaadó áldásdús életének 47-ik és örökre feledhetetlen zajtalan boldog házasságának 25-ik évében a mai nap hajna án, reggel 5 órakor — megadással és keresztyéni türelemmel viselt hosszas betegeskedés után — az imádó övéinek gondosan és odaadó szeretettel ápoló karjai között — megnyugodva az Úr végakarataiban — mindannyiunk örök bánatára és fájdalmára — kicshelte nemes lelkét. A megboldogult feledhetetlen emlékü kedves halottunk kihűlt porai f. évi december hó 1-én, hétfőn d. e. 11 órakor fognak az ev. ref. egyház gyászszertartásai szerint M.-Sziget—határpataki tanyán boldog tuskulánumának kertjében — örök nyugalomra helyezettetni, mely végtisztességtételre a bánatunkban résztvevő jó rokonok, barátok és igaz tisztelők. — fájó szívvel meghívotnak. A gyászborult család nevében: özv. Kovássy Ákos férj.

— **Templomszentelés Batizon.** Egy kicsiny, de törekvő egyház igaz örömeinek voltunk őszinte résztvevői folyó év november hó 9-én. A nagybányai egyházmegyében fekvő *batiz*-i egyházközség ekkor szenteltette fel egyszerűen megújított s egyszersmind toronnyal és szép új orgonával ellátott, régi kis templomát. A szomszédos községekből is szép számmal jöttek nagyobbítani a kicsiny gyülekezet méltó örömét. Felavató imájával nagytiszteletű Széll György

esperes úr vitte az örvendező lelkek igaz hódolatát a nagy Építő elé s ott találkozott össze a hálaadó szívek boldog dobogása, a bölcs Alkotó királyi széke előtt. Luk. 17. 7—10. versei alapján nagyf. Soltész Elemér nagybányai lelkész tartott értékes gondolatokban gazdag remek beszédet, szívére kötven a gyülekezetnek az Isten anyaszentegyházának soha nem szünetelhető belső és külső építgetését. Úrvacsorai ágendát mondott s úrvacsorát osztott nagyf. Papolczy Zoltán apai lelkész. Végül Dávid Sándor helybeli lelkész ismertette az építés és renoválás történetét s a kegyes adakozók neveit. A díszes orgonát Kiss Kálmán gondnok és neje adományozták. Istentisztelet végeztével, a nagytiszteletű asszony magyaros vendégszeretete várt bennünket gazdagon terített asztalhoz s a késő délutáni órákban oszlottunk szét, otthagyván szívünk forró kívánságát: A jó Isten sokasítsa kifogyhatatlan áldásait buzgó gyülekezetén. (egyri-i.)

— **Meghívó.** A mindenható Istennek kegyelmes gondviselése immáron 100 esztendeje őrizte meg elődeink által sok buzgósággal és szeretettel megépített ősi református templomunkat, hogy annak megszentelt falai között nemzedékek után nemzedékek nevedjenek evangéliumi hitünk tündöklő világosságában, magyar hazánk szeretetének ragyogó fényében. E nagy évfordulón körünkbe érkeznek békésbánati egyházmegyénk nagynevű vezetői: nagytiszteletű Futó Zoltán esperes úr, méltóságos Fekete Márton udvari tanácsos, egyházmegyei gondnok úr, nagytiszteletű és nagyságos Dombó Lajos tiszteletbeli esperes, királyi tanácsos úr, nagytiszteletű Tóth József egyházmegyei főjegyző úr. Presbitériumunk e magasztos ünnepség napját 1913. évi december hó 14-ére állapította meg a következő sorrenddel: I. rész. 1913. december 14-én d. e. háromnegyed 9 órakor hálaadó istentisztelet fog tartatni templomunkban: 1. Közének. 2. Imádkozik: Dombó Béla lelkész. 3. „Áldások Istene”, Rossinitól. Éneklő: a „Gyomai Dalárda” Varga Kálmán vezetésével. 4. Ünnepi egyházi beszédet mond: Futó Zoltán esperes. 5. Esket: Dombó Lajos tiszteletbeli esperes. 6. Keresztel: Tóth József egyházmegyei főjegyző. 7. Hymnus: Erkel Ferentől. Éneklő: a „Gyomai Dalárda” Varga Kálmán vezetésével. 8. A gyülekezetet megáldja: Harsányi Pál lelkész. 9. Közének. II. rész. 1913. december 14-én d. u. fél 3 órakor a templomban nyilvános díszpresbyteri közgyűlés fog tartatni méltóságos Fekete Márton és nagytiszteletű Futó Zoltán esperes urak elnöklése alatt. 1. Isten dicsősége: Beethoventől. Éneklő: a „Gyomai Dalárda” Varga Kálmán vezetésével. 2. A gyűlést megnyitja: Futó Zoltán esperes. 3. Ünnepi beszédet tart: Harsányi Pál lelkész. 4. A békésbánati egyházmegye nevében beszél: Fekete Márton egyházmegyei gondnok. 5. A presbyterium nevében beszél: Piko Béla presbyter. 6. Szózat: Egressytől. Éneklő a „Gyomai Dalárda” Varga K. vezetésével. E magasztos ünnepségekre mélyen tisztelt címetet s igen tisztelt családját, valamint a

KONCZ

FEST :: TISZTIT

mindennemű ruhát kifogástalanul. Gallérok és kézelők mosása és vasalása pontosan eszközöltetik. Telefon 701.

Debrecen, Arany János-u. 10. sz.

Fiók üzletek: Batthyány-u. 2. szám. Csapó-u. 17. szám.

nagyközönséget szeretettel hívja meg a *református presbyterium*.

— **Tendások, Judások.** A tiszántúli egyházkerület közgyűlésén elhangzott s nagy figyelemmel hallgatott s általános tetszéssel fogadott püspöki jelentést bírálja a Kálvin-szövetség hivatalos lapja és nagy fanyarul fessegeti a dr. Baltazár Dezső által aposztrofált túlbuzgóság és türelmetlenség dolgát. A jelentés azt mondja, hogy a túlbuzgóság és türelmetlenség már a medren is túl csaponganak. Ezzel szemben a P. E. I. L. a hivatalos egyházi meder sekélysege miatt panaszkodik és a sekélyes meder mélyítését és az alacsony partok magasítását követeli. Valami pince félt a hivatalos egyház épülete alá és magas falakat bástyái köré, melyen még a madár se szállhasson keresztül. Egyben pedig bejelenti, hogy „a túlbuzgókkal szemben való szeretetlen fellépésnek — (ilyenek tartja nyilván a dr. Baltazár Dezső egész általánosságban szóló jelentését) — mindig megváltak (és kétségen kívül most is meglesznek) a maga káros következményei, amelyek azután *bomlásra* vezetnek”. Ilyen diplomatikusan jelenti be a lap a küszöbön álló új egyházalapítást és más effajta opokaiptikus veszedelmeket. Mert ezekre kell gondolnunk, midőn minden egyház és protestáns ellenes iránynak helyet adni látszanak, zokon vesznek, meggyanúsítanak és minden hirre, szóra bomlással, kilépéssel fenyegetőznek. Mi is érezzük, hogy az ú. n. előkeresztyénesek lelke bizonyos tekintetben idegen a miénktől. Az is tény, hogy egy és ugyanazon dolgot, p. u. a mon sta őrzöngést egészen másként ítéli meg, mint mi. Mi a német református egyház imperialistikus, merev, lélektelen, retrográd irányzatának és a képmutató álkegyességnek tulajdonítjuk az egyházból való tömeges kilépéseket, a P. E. I. L. pedig, mely több konservativizmust és álkegyességet szeretnének. Mi a reformáció szabad szellemű hagyományait szeretnénk felújítani, ők a *Constantinizm*ust, kath. mozi-dramákat javasolnak. Mi azzal tartjuk, hogy a szenteskedő álkegyesek egyformán gyűlöletté teszi a protestantizmust a klérikalizmus-sal, ők nem foghatják meg azt az általánosítást. Azt azonban nem tudtuk, hogy az előkeresztyénesek — Kálvin-szövetségesek s hogy mind a ketten hamisítatlan Tendások és Judásoknak kellene lenniök s hogy nem állna más út nyitva számukra, mint a bomlás és a kilépés. Ez lenne aztán a Tendázismus. Itt még tán nem vagyunk.

— **Helyreigazító sorok egy lelkészválasztáshoz.** A Debreceni Prot. Lap 47. száma a „Különfélék” c.

rovatában közli, hogy a bihari egyházmegyébe kebelezett kisszántói egyház rendes lelkipásztorává Bodnár Gábor debreceni s.-lelkészt választotta meg. — Minthogy e közlés a tényállást nem a valóságnak megfelelőleg adja elő, — bizonyára téves információ alapján, — tartozó kötelességemnek ismerem az e tárgy körüli némi homályt eloszlatni. Bodnár Gábor t. barátomat tényleg megválasztották rendes lelkészül, de nem Kis-, hanem Nagyszántóra. Kisszántón a lelkészi állást jelenleg alulírott tölti be. Hogy azonban mert Gábor barátunk véletlenül kisszántói papnak tétetett meg, mi akadályja volna annak, hogy nek, új állomáshelyéhez a legjobbakat ne kívánjam. Eklézsiája a legképzettebb lelkészek egyikét nyerte benne. Legyen az iga neki könnyű, de gyönyörűséges a terhe. Kisszántó, 1913 november hó 25. *Babicsák József*, református lelkész.

— **Felhívás** a nagytiszteletű Lelkész és a tiszteletes segédlelkész urakhoz. Egy sok küzdelem árán, saját erejéből már-már célhoz ért, de gyilkoló kór — tüdő tuberkulózis — által megtámadott igen kedves jó barátunk, az Ur szőlőjének leendő munkása: Szabó Lajos — előbb avasújvárosi, majd hajduböszörményi segédlelkész — életének a megmentése érdekében fordulunk a nagytiszteletű lelkész és tiszteletes segédlelkész urakhoz. Az ő élete eddig csak örökös küzdelem vala. Küzdelem: előbb az életfenntartás nehéz gondjaival, mit — Isten segedelme mellett — 12 éven át dicsőn megvívott; majd küzdelem egy olyan betegséggel, mely nagymennyiségben szedi áldozatait közülünk. S ezen betegséggel ifjú ereje már több mint egy esztendeje vivja az igazi élet-halál harcot. Ez idő szerint még az élet erősebb: — s mindenki, aki őt ismeri, azt akarja, hogy az is maradjon —, mert az ő ritka becsületes munkásságára társadalmunknak igen nagy szüksége van. Épen azért beteg barátunkat elhelyeztük a budakeszi Erzsébet királyné szanatóriumban. A kezdet tehát megtörtént, — a kivétel még hátra van: — hogy szeretett barátunk minél tovább, teljes meggyógyulásáig maradjon a szanatóriumban, segítségül hívjuk a nagytiszteletű lelkész és tiszteletes segédlelkész urakat. Sem ő neki, sem minékünk nem lévén meg a szükséges anyagi erőnk, — kitől kérjünk, honnan várjunk nemes célunkhoz támogatást, ha nem a könyörületesség, a samaritánusi szeretet, irgalom hirdetőitől?! Hisszük, bízva-bízunk, hogy nem is csalódunk. „Adjatok, nektek is adatik!” „A jókedvű adakozót szereti az Isten!” Amidőn jelen felhívásunkat főtiszteletű dr. Baltazár Dezső püspök úrnak

Alulírottak a legmélyebb tisztelettel bátorodunk a Nagytiszteletű lelkész és kántortanítóurakat értesíteni, hogy a pécsi Angster S. és Fia, orgona- és harmonium-készítő cégtől megválva, ismét Egerbe, önálló működésre térünk vissza. Ajánlkozunk a legújabb légnymatu pneumatikus esőrendszer szerint épült orgonák készítésére. Mindenemű orgonák átalakítását, javítást és hangolását mérsékelt árban és lelkiismeretes pontossággal teljesítünk. Orgonák jókarban tartását az ország bármely részében elvállaljuk. Tervez tisztelettel

Cseh István és Fia

orgona- és harmonium-készítők

Egerben,

Kovács János-utca
19. szám, saját ház.

folyó évi nov. 17-én 7660—1913. sz. a. kelt készséges engedélye alapján a nagytiszteletű lelkes- és tiszteletes segédlelkész urak nagybecsű figyelmébe ajánljuk, kérve-kérjük, ne méltóztassanak azt félre doboni, hanem — ha csak néhány fillérrel is — egy beteg társunk, barátunk életének megmentéséhez segítségünkre jönni sziveskedjenek. A nemes emberbaráti szeretetből jövő adományokat pénzben, vagy postabélyegekből is köszönettel fogadjunk s a „Debreceni Protestáns Lap”-ban nyugtázzunk. Pénzbeli küldeményeket: dr. Fekete Gábor városi aljegyző, bélyegekből adományokat: Református Lelkeszi Hivatal Monostorpályi címre kérünk eljuttatni. Kérésünket megújítva s jobb sorsra érdemes barátunkat a kegyes lelkek jóindulatú támogatásába ajánlván, vagyunk Hajduböszörményben, 1913. év november havában. Atyafiságos szeretettel: *Bara József*, monostorpályi református segédlelkész. *dr. Fekete Gábor*, városi aljegyző.

Felelős szerkesztő: FERENCZY GYULA Dr.

Munkatársak: Soltész Elemér, dr. Veress István.

Pályázati hirdetés népiskolai tankönyvekre.

Pályázati hirdetés népiskolai tankönyvekre.

A tiszántúli református egyházkerület népiskolai tanügyi bizottsága pályázatot hirdet az alább következő számtani gyakorló üzetekre, melyek az 1909. évi 461. számú egyházkerületi határozattal elfogadott népiskolai tantervben foglalt követelmények szerint készíthetők.

Számtani gyakorló-füzet I., III., V—VI. osztály számára. Az első és harmadik osztályé külön-külön füzetben, mindenik legfőlebb 2, az V—VI. osztályoké egy füzetben, legfőlebb 3 nyomtatott iv terjedelemben, kis-nyolcadrét alakban.

Az elfogadott pályaművek az egyházkerület tulajdonába mennek át s csak a jelzett ívszám terjedelméig díjaztatnak olyanformán, hogy kis-nyolcadrét alakban ívenként 100 (Egyszáz) korona díjban részesülnek. A kis-nyolcadrét alatt az egyházkerület eddigi népiskolai tankönyv kiadványainak alakja

értendő. Az elfogadott mű első kiadásának korrigálása és revideálása a szerző kötelessége minden díj nélkül; új kiadásnál az előző kiadásba becsúsztott egyes hibák kijavításáért, beleértve a korrekurát is, nyomott ívenként 10, azaz Tíz korona díj adatik. Az átdolgozás díjazásáról esetről-esetre történik intézkedés. A korrektori díj csak addig illeti a szerzőt, amíg a korrigálást maga végzi. Nyomtatásban megjelent művekkel is pályázhatnak a szerzők. A pályázat ezekre nézve nyílt, többiekre nézve zárt.

Felhivatnak a pályázni kívánók, hogy a pályamunkákat 1914. évi augusztus 31-ig a tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalába küldjék be. A kéziratot pályaművek tisztán és könnyen olvashatóan, esetleg gépirással, jelíges levél kíséretében nyújtandók be.

Debrecen, 1913 december 1.

A végrehajtó bizottság.

Pályázat.

A hajdunánási református egyház egy nőtanító állásra pályázatot hirdet.

Fizetés:

1. Az egyház pénztárából 100 korona törzsfizetés, 250 korona lakbér és 20 korona kertilletmény, összesen évi 370 korona, évnegyedes előleges részletekben.

2. Fizetésekiegészítés az állampénztárból az 1913. évi XVI. t.-c. szerint.

Kötelessége az elemi iskola I. c) leányosztályának, változás esetén az iskolaszék által kijelölendő bármely osztálynak vezetése.

A szükséges okmányokkal ellátott kérvények 1913 december hó 14-ig alulírott iskolaszéki elnökhöz küldendők. Állását a megválasztott 1914. évi január hó 2-án tartozik elfoglalni.

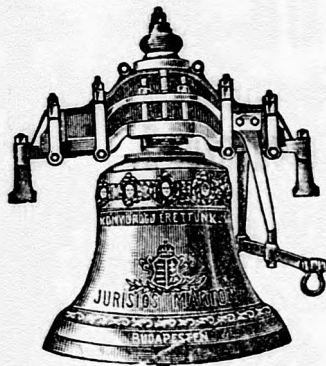
Hajdunánás, 1913 november 27.

Mikó Imre,

ref. lelkes, iskolaszéki elnök.

Pályázat.

A püspökladányi református egyház pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett XVI. tanítói állásra.

Elsőrendű haranggyár, szerel a kintűnő Pozdech-féle rendszer szerint

Juristics Márton

ALAPITVA 1868.

TELEFON 77—51.

harangöntő- és harangfelszerelő gyár Budapest, Rózsa-utca 51—53.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát u. m.: elsőrendű harangok szállítását, régi harangok átöntését, régi harangok átszerelését Pozdech-féle forgatható öntöttvas-koronára, esetleg forgatható kovásoltvas-koronára, kikopott csapok kieserését stb. Készít fekvő és álló harangvas-állványokat jutányos áron. Költségvetéssel szívesen szolgál. Munka felvétel végett díjmentesen utazom a helyszínére. Jutányos árak, pontos és tisztességes kiszolgálás.

Javadalom: 1. Lakás természetben, vagy lakpénz 300 K. 2. Természetben nyert lakás esetén törvényes területű kert, vagy 20 K. 3. Kézpénz az egyház pénztárából évnegyedenként előre fizetve 100 K. 4. Fizetésekiegészítő állam-segély 1100 K. — Kötelesség: Az egyháztanács által kimutatott osztály, vagy osztályoknak a tiszántúli ref. egyházkerület tanterve szerinti vezetése. Felhívás esetén lelkész vagy énekvezér helyettesítése. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó. A kellően felszerelt pályázati kérvények folyó évi dec. 10-ig adandók be alólírott iskolaszéki elnökhöz.

Püspökladány, 1913 november 26.

Kállay Sándor,
ref. iskolaszéki elnök.

A leginponálőbb meglepetés.

Egy valódi bőr szivar- vagy cigaretta-tárca ezüst sarkokkal.

Egy valódi bőr papir- vagy aprópénz-tárca ezüst sarkokkal.

Egy pár valódi kutya-, szarvas-, svéd- s más különleges bőrből készült kesztyű bármilyen kivitelben.

Egyenes tartók és reform-fűzők már 5 koronától elegáns kivitelben.

Vitárius Sándor

kesztyűs és kötszerész mesternél

DEBRECEN, Piac-utca 16-ik szám alatt.

Alföldi palota.

Telefonszám 1014.

*****

➡ Mérsékelt árak! ➡

Különösen templomfestéseknél felhívjuk olvasóink figyelmét Schuller vállalatára Debrecen, Simonffy-utca 25. sz. Telefon 806. Költségvetés díjtalan.

BUTOR

részletre és kézpénzért igen jutányos árban kapható Kovács Mihály butorak-tára Budapest. VII. Thököly-u. 22. a Központi pályaudvar közelében. Elapra hivatkozók 10% árengedményben részesülnek

Toronyórákat

gyárt minden nagyságban, elsőrendű modern kivitelben, sok évi jótállással a

Villamosóra- és toronyóragyár

Budapest, Szív-utca 32.

Budapest székesfőváros szerződéses toronyórái. Több aranyéremmel kitüntetett. Költségvetés díjtalan. Előnyös fizetési feltételek.

Harmonium, Hegedűk, Tárogatók

és a többi hangszereket általánosan elismerve legjobban szállít

Magyarország legnagyobb hangszergyára, Stowasszer J.

csász. és kir. udvari szállító, színházak, zeneakadémiák, iskolák és a hadseregszállítója, a RÁKÓCZITÁROGATÓ feltalálója,

BUDAPEST

II. LÁNCID-UTCA 5. SZÁM. GYÁR: ÖNTŐHÁZ-UTCA 3. SZ.

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Régi hangszerek vétele és becserélése. 0000

ÁRJEJYZÉK minden egyes hangszerről külön küldetik.

Első és legnagyobb hajdumegyei cipőraktár

Mazai és valódi amerikai cipők

Debreczen

a „Cipő Király“-hoz

Piac-u. 49

a főpostával szemben

Tolnai Dániel

Telefon 501. szám

Karácsonyi és ujévi vásár

Haas Fülöp és Fiaival

Szőnyeg és butorszövet gyárosok R.-társasága, Debreczen, Piac-u. 59. sz. (Kaszanyitzky mellett.)

Szőnyegek. — Ágyelők. — Futószőnyegek. — Átalvetők. — Keletiszőnyegek. — Asztal- és ágyterítők. — Függönyök. — Lábbőrők. — Flaneltakarók. — Teveszortakarók. — Butorszövetek. — Kecskébőrök stb. stb.

Valódi keleti himzések és diszpárnák.

Mélyen leszállított árak.

A tisztelendő lelkész és tanár urak figyelmébe.

Elegáns, tartós minőségű, modern szabású őszi és téli férfi-, fiú- és leányka-ruhákat szolid áron vásárolhatunk az előnyösen ismert

Neumann M.

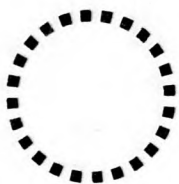
cs. és kir. udvari és kamarai szállító férfi-, fiú- és leánykaruha telepénél
Debreczen, Piac-utca 51., Főpostával szemben.

Fióktelepek: Arad, Brassó, Debreczen, Fiume, Kassa, Kolozsvár, Miskolc, Nagyvárad, Pécs, Pozsony, Szeged, Temesvár, Zágráb, Sofia, Belgrád.

* Árjegyzék kívánatra díjtalanul küldetik. *

Karácsonyi ajándéknak

legalkalmasabb 3, 6, vagy 12 pár elegáns bőrkesztyű szép dobozban :: Manieur és fésű-készletek, nadrágtartók, harisnyakötők legolcsóbb árban beszerezhetők

Schön Sándornál

DEBRECEN, Piac-u. 14. Csapó-u. sarok.

A Nagytiszteletű lelkész urak és a n. é. uri közönség b. figyelmét felhívom 20 éves törv. bejegyzett ..

FÉRFI SZABÓ

cégemre (üzletemre), melyben a leg-elegánsabb angol és magyar divatu uri ruhákat, papi palástokat és fővegeket, sikkos vasuti és katonai egyenruhákat készítek.

Tartalékos tiszték, tisztjelöltek és egyéves önkéntesek teljesen előírás szerint lesznek felszerelve.

↔ Teljes tisztelettel ↔

Prelovszky András

papi, egyenruha és uri szabó

Debrecen, Kossuth-u. 4.

≈ *Karácsonyi* ≈
nagyvásár.

Ez alkalommal mélyen leszállítottam az összes raktáromon lévő téli cikkek árait

Gerő Ernő

Debrecen :: Legnagyobb és legolesőbb úri, fiú- és gyermekruha nagyáruháza Piac-u. 41.

Egyházak,

iskolák, hivatalok, takarékpénztárak és magánfelek részére

gummi- és réz-

bélyegzőket

gyorsan és olcsón készít

ELSŐ DEBRECENI BÉLYEGZŐGYÁR

Simonffy-u. 5. — Telefon 653.

NYOMTATVÁNYOKAT

SAKSZERŰ ÉS IZLÉSES KIVITELBEN SZÁLLIT.

HERCZEG HENRIK KÖNYV- ÉS MŰNYOMDA VÁLLALATA o o o o

DEBRECEN, SIMONFFY-UTCZA 5.

FELHIVÓ SZÓZAT

a „VASÁRNAP”

című képes heti néplap érdekében.

Rossz időket élünk, rossz csillagok járnak.

Éz a panaszló szó hangzik fent és lent, szerte a hazában.

A lelkek csüggedeznek, roskadoznak. — A mindennapi kenyér szűkebben van, mint máskor. A munka értéke fogytán . . .

És mi ezekben a borongós tekintetű napokban mégis arra határoztuk magunkat, hogy jó magyar népünk számára egy kis ujságot indítunk.

Sokan csüggesztenek; kevesen biztatnak.

Csak a lelkünk hite, törhetetlen hite emeli magára lobogónkat, melyre imé szent jelszavakat irunk.

Felirjuk elsőben is azt a nagy célt, hogy épen most, ezekben a csüggedező, borongós napokban kell vigasztaló s vezérlő világosságot gyűjtani a mi szeretett atyánkfiai, hű magyar véreink előtt.

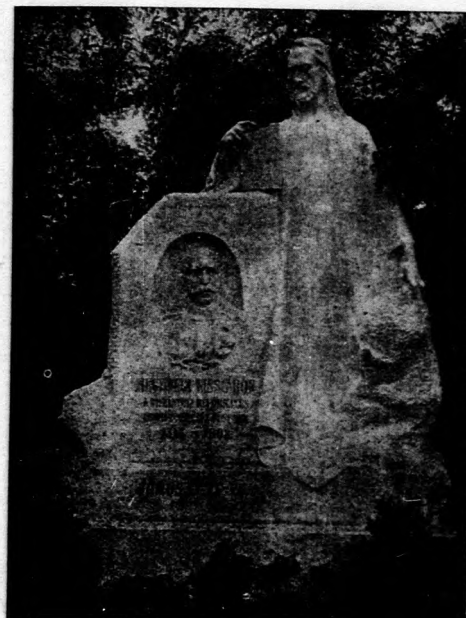
Felirjuk azt a szót, hogy aki a föld porában révedező tekintettel éli, fogyasztja napjait: annak meg nem virrad, — soha mig a világ. Mi pedig emeljük fel reménykedő, szebb s jobb jövőt váró látásunkat oda, honnan minden áldás és tökéletes ajándék száll alá! **„Az Isten a mi reménységünk!”**

Felirjuk zászlónkra azt az ígéretet, hogy épen ezekben a nehéz napokban nem csupán vigasztalói, de egyszersmind **tanácsolói s szeretetteljes vezetői** akarunk lenni azoknak, akik befogadják ezt a mi kis ujságunkat. Azt akarjuk, hogy a magyar embernek legyen egyre szélesebb a látóköre, ismeretköre. Tudja, mi az igazán hasznos útja-módja a mindennapi kenyér megkeresésének és megízésítésének. Tudja, mi történik körülötte: hazájában, egyházában. Lásson nemes, szép példákat. Nem a szomorúság és pusztulás, porban ülő gyász zokogó harsonái akarunk mi lenni, — hanem a derült, csüggedést nem ismerő magyar lélek számára: **baráti s testvéri szózat!**

Nyílt őszinteséggel megmondjuk azt is, hogy tájékozni fogjuk olvasó közönségünket a **politikai események felől is**. De nem úgy, hogy annak útvesztőibe eltévelyedjünk, avagy porába-sarába keveredjünk. Igaz hiráddal tisztességes bírálatot mondunk állandóan az

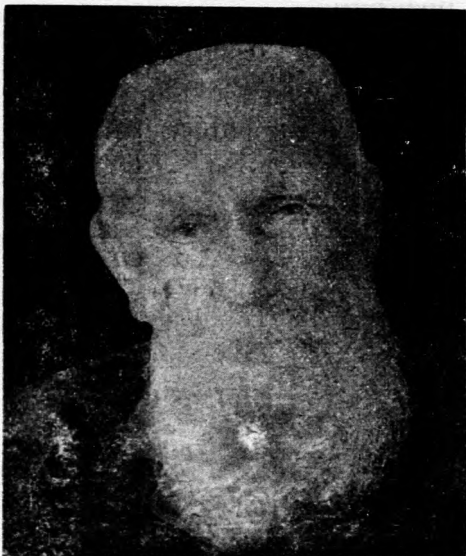
Adakaleh szigete.
Mutatvány a „Vasárnap” képeiből.

Kiss Áron püspök siremléke a debreceni temetőben.
Mutatvány a „Vasárnap” képeiből.

ország ügyei, dolgai felől. Tollunkat itt is magasabb erkölcsi elvek irányítják, hogy így mi is munkás apostolai lehessünk **a közélet tisztaságának, — a fogytán lévő erkölcsi tőke megmentésének s gyarapításának.** — Bizunk benne, hogy ezzel a munkával még mi nagyon sok jó barátot fogunk szerezni drága lapocskánknak.

Szeretnők egybekötni a hasznosat a kelle-messel. Azért e komoly nagy célok mellé odatesszük azt is, (ami pedig nem becsülendő kevesebbre) hogy üres óráiban szórakoztatjuk annak a háznépnek apraját-nagyját, ahová béfogadnak.

Madarász apó, a világ legöregebb képviselője. Mutatvány a „Vasárnap” képeiből.

És épen ezért, mert mi a munkára rendelt hat nap drága idejéből nem akarunk elragadni egy percet sem: a nyugalom napján, a lelkiekre szánt vasárnapon óhajtunk rendszeresen bezörgetni kedves olvasóinkhoz.

Ünnepélyesek az igéreteink. Ünnepélyes a célunk. Legyen azért

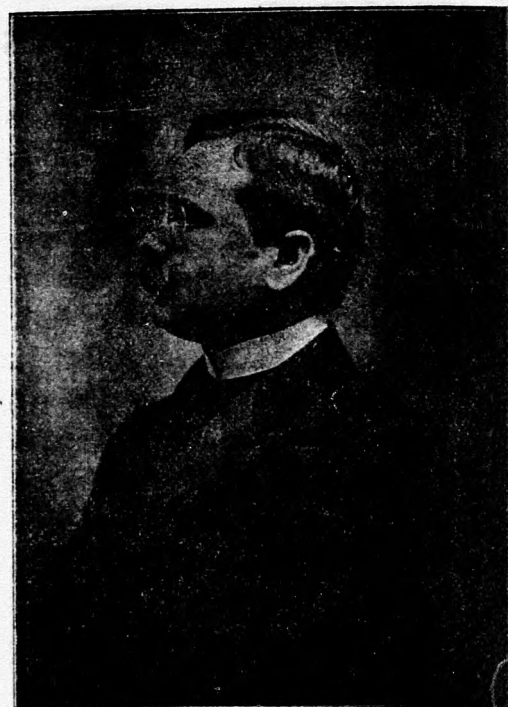
lapunk neve is ehez méltó, ünnepélyes:

„VASÁRNAP”.

Nem akarunk túlzott szavakkal dicsekedni; de azt tisztes szerénységünk mellett is el kell mondanunk, hogy azok, akik ma is leg-hűségesebb barátai a magyar népnek: a magyar lelkipásztorok hívták életre ezt a lapot. És ugyancsak ők fogják lelkek legjavát összeadni, hogy a

VASÁRNAP

csakugyan magas színvonalon álló s adott szavához hű ujság lehessen.

Baja Mihály, amerikai ref. lelkész, kiváló poéta. Mutatvány a „Vasárnap” képeiből.

Háborus kép. Magyar katonáinkat a határra viszik.

Mutatvány a „Vasárnap” képeiből.

Ismerjük az írott szó erejét. Tudjuk, mennyire befolyásolhatja az embereket jó, avagy gonosz irányban az ő olvasmánya.

A VASÁRNAP

pedig csakis a tiszta igazság s tisztos erkölcs szavával beszél.

E mellett aztán, hogy az ígért szórakoztatás annál változatosabb legyen, a

VASÁRNAP

állandóan képekkel tarkítva fog megjelenni. Hazánk s a nagyvilág eseményeinek ismerető leírása mellé, művészi fényképek alapján illusztrációkat adunk. Költséget s fáradságot nem kimélve, óhajtuk szolgálni ezzel is a mi közönségünket.

És még egyet! Ez az uto lsó jelentés is elsőrangú kérdés. Tekintve a mostani szűkös világot, az előfizetési díjakat oly minimális összegben állapítottuk meg, amilyen díjért még képes hetilap nem került a magyar olvasók özönség kezébe.

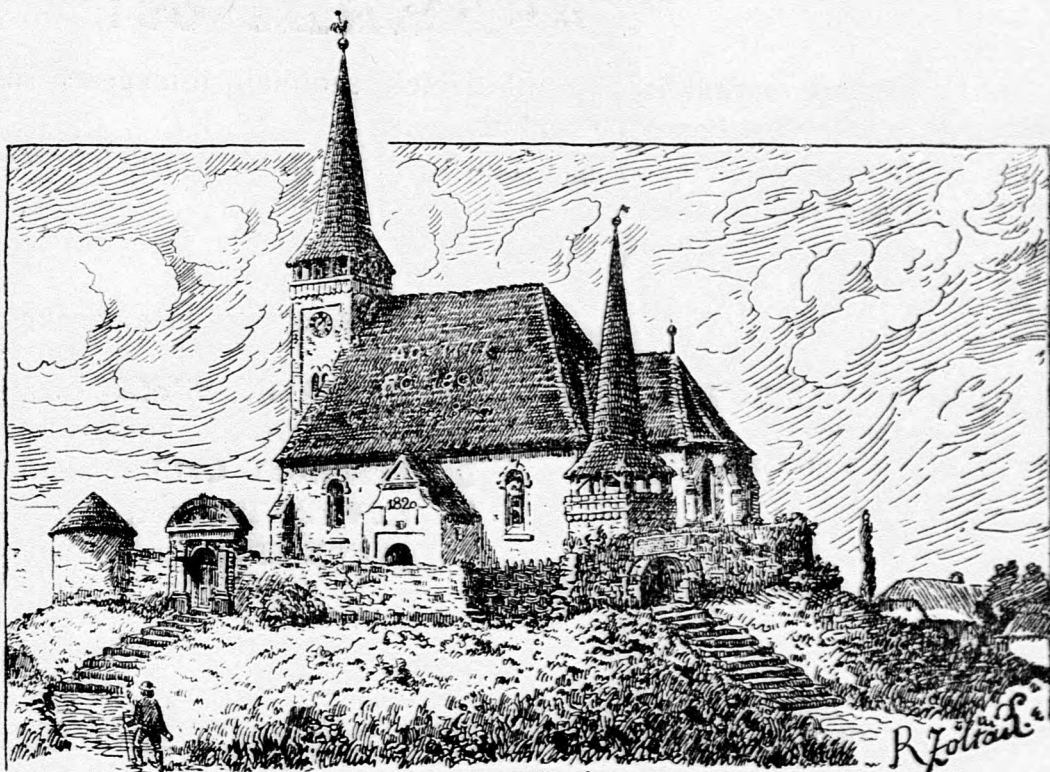
A Vas árnapi

előfizetési ára ugyanis egy egész évre 3 (három) korona!

Igazán csak a papir s nyomdafesték árát kérjük akkor, amikor mi a lelkünk legjavát nyújtjuk és ajánljuk. Tesszük pedig ezt abban a jó reménységben, hogy ez a mi mostani felhívó szavunk nem lesz pusztában válasz nélkül elhangzó kiáltó szó. — A magyarság legjobb barátai, a lekipásztorok és tanítók már előre jelezték ígéletüket, ajánlották támogatásukat, mondván hogy a

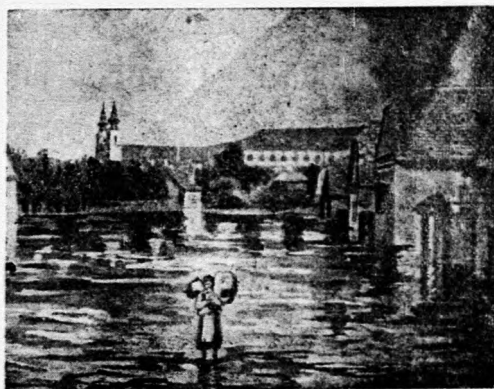
VASÁRNAP-ot

ömegezen fogják terjeszteni s különösen az iskolák s a népe útján csoportos előfizetéseket gyűjtenek.

A hadházi régi ref. templom.

Mutatvány a „Vasárnap” képeiből.

Árviz Máramarosban.

Mutatvány a „Vasárnap” képeiből.

Imé, ez a mi felhívó szövegünk! Hallják meg, akiket illet: **jó magyar népek, meg az ő igaz barátai!** A ti kezetekbe tesszük le a

VASÁRNAP

sorsát, jövőjét. Mi bizunk a magyarok Istenében, hogy azt a **becsületesszándékot**, mely tollat adott kezünkbe: ti általatok diadalra segíti.

Vajha betelnék még az a vágyunk is, hogy lapunkat (mely már kezdettől 8 ilyen oldalon fog megjelenni) később bővíthessük; sőt idővel hetenkint kétszer vagy többször is megjelentessük.

Isten áldja az olvasót!

Isten áldja nemes céljainkat, vállalkozásunkat.

Isten áldja a

VASÁRNAP-ot!

Kérünk atyánkfiai, jelentkezzetek azonnal, tömegesen **előfizetésre azoknál, akik ezt a felhívást kezetekbe adták.**

Ne maradjon el az igaz ügy szent oltárától közületek senki sem!

Testvéri köszöntéssel:

Debreczen, 1913 november hó.

A **Vasárnap** ötös szerkesztő-bizottsága:

URAY SÁNDOR,

debreceni lelkész,
felelős szerkesztő.

Dr. BALTAZÁR DEZSŐ, püspök

BARABÁS SAMU, kolozsvári lelkész és esperes.

Dr. FERENCZY GYULA, akad. tanár.

Dr. KOVÁTS ISTVÁN, szatmári lelkész.

Dr. LENCZ GÉZA, theol. tanár.

Csoportos előfizetéseket elfogad: a ref. lelkészi hivatal és a ref. tanító urak.

Aki pedig azt akarja, hogy a lapot példányonként egyenesen az ő címére küldjük, az a 3 korona évi előfizetési díjat postautalványon küldje be erre a címre: **Hoffmann és Kronovitz** könyvnyomdája **Debreczen,** (Piac-utca 49.) — Előfizetést, — tekintettel a lap olcsóságára, — csak egész évre fogadunk el.

Előfizetést gyűjtők jutalékra tarthatnak igényt. Eziránt gyűjtőiv a kiadóhivaltól kapható.